

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Pavλίna Šoltová

Rozhodné právo pro mezinárodní rozhodčí smlouvu

Diplomová práce

Olomouc 2024

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Rozhodné právo pro mezinárodní rozhodčí smlouvu vypracovala samostatně a citovala jsem všechny použité zdroje. Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 119 981 znaků včetně mezer.“

V Olomouci dne 15. února 2024

Pavína Šoltová

Poděkování

Nejhlubší a nejupřímnější „děkuji“ patří mé rodině. Byli jste po mém boku ve všech šťastných a krušných chvílích, které mé studium přineslo. Právě díky Vaší podpoře jsem jím prošla až sem. Zvláštní poděkování patří mojí mamince a babičce za čtení každé jedné stránky této práce.

Nekonečné „děkuji“ patří mému příteli Davidovi. Za podporu a oporu, kterou mi při psaní práce poskytoval a poskytuje každý jeden den.

Poděkování patří i mým přátelům, kteří ve mě věřili od samého začátku studia a dodávali mi energii ve chvílích, kdy moje baterie byla na nule.

Speciální poděkování patří vedoucímu mé diplomové práce Mgr. Slavomíru Hallovi, Ph.D., za jeho lidský, empatický a optimistický přístup v průběhu celého vedení mé práce. Za jeho cenné rady, ochotu a hodnotné poznámky.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	7
1. Mezinárodní rozhodčí smlouva	9
1. 1. Otázka existence, materiální platnosti a rozsahu mezinárodní rozhodčí smlouvy	9
1. 1. 1. Oblasti, které se řídí rozhodným právem.....	10
1. 2. Základní typy mezinárodní rozhodčí smlouvy ve světle rozhodného práva	13
1. 2. 1. Rozhodčí doložka	13
1. 2. 2. Smlouva o rozhodci	14
1. 3. Povaha mezinárodní rozhodčí smlouvy	14
2. Doktrína separace	18
2. 1. Projev doktríny separace	19
2. 2. Rozsah doktríny separace	20
2. 2. 1. Restriktivní rozsah.....	20
2. 2. 2. Extenzivní rozsah	23
2. 3. Doktrína separace v judikatuře soudů	25
2. 4. Dílčí závěr	27
3. Přístupy určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu	30
3. 1. Kolizní přístup	30
3. 1. 1. Explicitní volba rozhodného práva.....	32
3. 1. 2. Implicitní volba práva stranami	32
3. 1. 3. Určení rozhodného práva při absenci volby práva	37
3. 2. <i>Pro validatis</i> přístup	39
3. 3. Transnacionální přístup Francie	41
3. 4. Dílčí závěr	44
4. Český přístup určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu	48

4. 1. Určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu dle § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS.....	48
4. 2. Jak reflektuje tuzemská právní úprava nejefektivnější přístup?	49
Závěr	52
Seznam použitých zdrojů	54
Abstrakt	63
Abstract	64
Klíčová slova	65
Keywords	66

Seznam použitých zkratek

AA	Arbitration Act, 1996
NYÚml	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku (Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb.)
EÚml	Evropská úmluva o obchodní arbitráži (Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne č. 176/1964 Sb.).
ZPO	Zivilprozessordnung (Občanský soudní řád)
ICC	International Chamber of Commerce
IPRG	Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (Federální zákon o mezinárodním právu soukromém)
Nařízení Řím I	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst L 177, 4. července 2008, s. 6–16.
LSF	Lag (1999:116) om skiljeförfarande (švédský zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů
LA	Ley 60/2003 de 23 de diciembre, de Arbitraje (španělský zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů
CISG	Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona 179/2013 Sb.
ZMPS	Zákon o mezinárodním právu soukromém (zákon č. 91/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů)
RozŘ	Zákon o rozhodčím řízení v mezinárodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů
Vzorový zákon UNCITRAL	Vzorový zákon UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž, ve znění k roku 2006

Úvod

V dnešním světě smluvní strany čím dál tím více inklinují k mimosoudním metodám řešení sporu. Jednou z těchto metod je rozhodčí řízení. V této práci se má pozornost upínat k mezinárodnímu rozhodčímu řízení, v němž se vyskytuje relevantní mezinárodní prvek. Pro tuto formu řešení aktuálního či v budoucnu možně vzniklého sporu je základním smluvním dokumentem mezinárodní rozhodčí smlouva.

Ve své diplomové práci se zabývám určením rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu v užším slova smyslu. Pozornost věnuji určení rozhodného práva v otázce existence, materiální platnosti a rozsahu mezinárodní rozhodčí smlouvy. Tuto oblast při absenci výslovného určení rozhodného práva shledávám jako nejvíce problematickou vzhledem k přístupům jednotlivých států, což se odráží již v samém procesu rozhodčího řízení, či následně ve fázi uznání či výkonu rozhodčího nálezu. Zároveň se domnívám, že lze naplnit omezený rozsah diplomové práce právě touto výsečí. Nevěnuji se tak otázkám rozhodného práva pro určení způsobilosti stran uzavřít mezinárodní rozhodčí smlouvu, formální platnosti a arbitrability.

Ve své práci vycházím z rozhodovací praxe především britské, singapurské, švýcarské, francouzské a rakouské jurisdikce. Při studiích celé problematiky rozhodného práva mezinárodní rozhodčí smlouvy mi tyto vystoupily do popředí hned od samého počátku. Domnívám se, že každá z těchto jurisdikcí přistupuje k dané problematice výrazným způsobem po svém a z analýzy judikatury jasně vyplývá, že se každá z nich přiklání k rozdílnému přístupu. Podle mého názoru na základě rozboru rozhodnutí právě těchto jurisdikcí dokážu čtenáři lépe přiblížit danou problematiku, protože každá jedna z těchto jurisdikcí je vhodným reprezentantem určitého přístupu. Zároveň se právě na nich dají nejlépe identifikovat problémy, ale i pozitivní aspekty, které daný přístup nabízí. Mimo ně pak moje práce obsahuje další typová rozhodnutí z jiných jurisdikcí, např. švédské či německé.

V první kapitole je stručně představena mezinárodní rozhodčí smlouva. Pozornost věnuji otázce materiální platnosti, samotné existence smlouvy a rozsahu, protože právě o určení rozhodného práva k těmto oblastem má práce pojednává. Stručně jsou rovněž popsány základní typy rozhodčí smlouvy a jejich odlišnosti. Konec kapitoly je věnován povaze rozhodčí smlouvy, protože tato dokáže významným způsobem ovlivnit určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu.

Ve druhé kapitole je popsán jeden z nejdůležitějších principů v oblasti určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu, a to sice doktrína separace. Účel a důsledky této doktríny jsou demonstrovány na analýze světové judikatury z této oblasti, ale i na analýze doktrinálních prací.

Třetí kapitola je věnována problematice určování rozhodného práva. Jsou v ní za pomoci metody deskripce popsány jednotlivé přístupy určení rozhodného práva v této oblasti, a to nejen ty převažující v kontinentální civilněprávní doktríně, ale i ty převažující v anglo-americké obyčejové doktríně. Tyto přístupy přibližují jednotlivě a ve vzájemných souvislostech za pomoci analýzy a komparace. S touto kapitolou souvisí i jeden z mých hlavních cílů práce, a to odpovědět na otázku, **jaký z přístupů se mi jeví jako nejefektivnější** s ohledem na zachování základního účelu mezinárodní rozhodčí smlouvy a samotné vůle stran.

Poslední kapitola pojednává o naší národní právní úpravě obsažené v § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS. S touto kapitolou souvisí i mnou vytyčený druhý cíl, a to posoudit, **jak reflektuje česká právní úprava v § 117 ZMPS z mého pohledu nejefektivnější přístup při určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu.**

1. Mezinárodní rozhodčí smlouva

Mezinárodní rozhodčí smlouva je základním stavebním kamenem celého rozhodčího řízení¹, neboť to je možné zahájit, vést a úspěšně završit vykonatelným rozhodčím nálezem pouze v intencích shodné vůle stran, která je vtělena do této smlouvy.² Podle čl. 2 odst. 1 NYÚml je jí „...*písemná dohoda, podle níž se strany zavazují podrobit rozhodčímu řízení všechny nebo některé spory, které mezi nimi vznikly nebo mohou vzniknout z určitého právního vztahu či mimosmluvního, týkajícího se věci, jež může být vyřízena rozhodčím řízením.*“ Vzorový zákon UNCITRAL ji upravuje téměř totožně.³

Z definice mezinárodní rozhodčí smlouvy lze tak vyvodit základní definiční znaky, jako je forma smlouvy, která se napříč jurisdikcemi může lišit, shodná vůle stran (odraz materiální platnosti), přenesení pravomoci rozhodovat současné nebo v budoucnu vzniklé spory na rozhodce, a nakonec otázka arbitrability. Důležitým faktorem, který není explicitně zdůrazněn v definicích, je existence relevantního mezinárodního prvku, který musí být natolik silný, aby vyvolával právní následky, a to sice přesun z roviny vnitrostátní do mezinárodní. Jen v takových případech je možná aplikace NYÚml.⁴

1. 1. Otázka existence, materiální platnosti a rozsahu mezinárodní rozhodčí smlouvy

Protože se tato práce zabývá určením rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu v užším smyslu, tedy pro otázku materiální platnosti, samotné existence a rozsahu rozhodčí smlouvy, považuji za vhodné uvést, co se pod těmito otázkami skrývá a kdy mohou vyvstat problémy s tím spojené, které znamenají nutnost určení rozhodného práva.

Otázka materiální platnosti je jedním ze stěžejních definičních znaků mezinárodní rozhodčí smlouvy. Bez platné mezinárodní rozhodčí smlouvy by nebylo úspěšného rozhodčího řízení. Aby byla naplněna materiální platnost, nesmí absentovat shodná vůle stran o podřízení svých sporů rozhodčímu řízení. Tato vůle musí být určitá a směřovat k právním následkům.⁵

¹ BLACKABY, Nigel a kol. *Redfern and Hunter on international arbitration*. 6. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2015, s. 71.

² BORN, Gary B. *International Arbitration: Law and Practice (Third Edition)*. 3. vydání. Kluwer Law International, červen 2021, s. 3.

³ Čl. 7 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL.

⁴ Čl. 1. odst. 1 NYÚml; United Nations Economic and Social Council. *United Nations Conference on International Commercial Arbitration, Summary Records of the Twenty-first Meeting E/CONF.26/SROV.21* [online]. New York: United Nations Economic and Social Council, 12. září 1958. Dostupné z: https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=3413.

⁵ BŘÍZA, Petr a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 685.

Mimo vůli stran musí být vyznačen okruh záležitostí, na něž se rozhodčí smlouva vztahuje. Tento musí být stanoven jasně a srozumitelně.

NYÚml se k otázce materiální platnosti rozhodčí smlouvy na první pohled explicitně ve svých člancích nevyjadřuje,⁶ přesto však dává základ presumpce materiální platnosti rozhodčí smlouvy odvozené z čl. 2 odst. 1 a odst. 3.⁷ Je tomu tak, neboť při schvalovacím procesu NYÚml nepanovala mezi signatářskými státy shoda na tom, zda zahrnout do působnosti NYÚml i rozhodčí smlouvu. Tyto spory nakonec vyústily na 21. schůzi, kde hlasovala většina pro zahrnutí rozhodčí smlouvy do působnosti NYÚml.⁸ Protože však tato schůze byla těsně před finálním schválením Úmluvy, není více rozhodčí smlouva zmiňovaná v samotném názvu, ani v jednotlivých ustanoveních.⁹

Situací, kdy se může dostat do popředí otázka vyřešení materiální platnosti rozhodčí smlouvy, a s tím spojené vyřešení otázky rozhodného práva k této smlouvě, je hned několik.

1. 1. 1. Oblasti, které se řídí rozhodným právem

Na rozličné aspekty rozhodčí smlouvy může být aplikované odlišné rozhodné právo. Typicky se tomu může dít u formy rozhodčí smlouvy, arbitrability daných sporů, způsobilosti stran uzavřít smlouvu, a nakonec u ostatních náležitosti majících vliv na platnost rozhodčí smlouvy,¹⁰ které se skrývají obecně pod materiální platností rozhodčí smlouvy.

Protože se má práce zabývat rozhodčí smlouvou v užším smyslu, ponechám vymezení arbitrability, formy smlouvy a způsobilosti stran uzavřít platnou rozhodčí smlouvu stranou, neboť pravidla pro určení rozhodného práva se liší a lze o nich tak pojednávat jinak. Tato podkapitola slouží k vymezení toho, co všechno se může řídit rozhodným právem v intencích materiální platnosti.

Začala bych samotnou **existencí souhlasu/konsensu**. V rozhodčí smlouvě se snoubí vůle stran, která musí být vážně míněná, projevená navenek, a především musí být shodná. Jako

⁶ UNCITRAL Secretariat. *UNCITRAL. Secretariat Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards* [online]. Vídeň: United Nations Office at Vienna, 2016, s. 39. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/2016_guide_on_the_convention.pdf.

⁷ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration (Third Edition)* [online databáze]. Kluwer Law International, 2021, §4.02[A][2], aktualizováno k lednu 2023 [cit. 5. října 2023]. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.

⁸ United Nations Economic and Social Council: *United Nations Conference...*

⁹ UNCITRAL Secretariat: *UNCITRAL Secretariat Guide...*, s. 39.

¹⁰ RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, s. 59-60.

u každé smlouvy, existence souhlasu je jednou z *essentialia negotii* rozhodčí smlouvy, musí být relevantní a v intencích určitého rozhodného práva musí být tato vůle prokazatelná.¹¹ Otázka souhlasu nesouvisí pouze s materiální platností rozhodčí smlouvy, ale i se samotnou existencí rozhodčí smlouvy, a to typicky kdy jedna strana namítá, že neudělila žádný souhlas a tím pádem smlouva nikdy neexistovala.¹²

Již v procesu sjednávání je důležitým faktorem otázka **rozsahu** rozhodčí smlouvy. Ten je plně v rukou stran smlouvy. Strany si samy vybírají, a specifikují, co je a není předmětem rozhodčí smlouvy, tedy na jaké spory konkrétně se rozhodčí smlouva vztahuje.¹³ Zda se bude vztahovat na všechny spory, což by mohlo znít např. „*Všechny spory vzniklé ve spojitosti s touto kupní smlouvou budou podléhat rozhodčímu řízení...*“ nebo zda se bude vztahovat pouze na některé otázky „*Spory vzniklé z práva z vadného plnění této kupní smlouvy budou podléhat rozhodčímu řízení...*“ Otázka určení rozhodného práva vyvstane, když jedna strana tvrdí, že o tomto sporu lze na základě smlouvy vést rozhodčí řízení a druhá strana tvrdí opak. Je nutné zároveň dodat, že rozsah je úzce provázaný s interpretací/výkladem rozhodčí smlouvy.¹⁴

Otázka **výkladu/interpretace** právních úkonů je důležitá ve vztahu k právním úkonům vedoucím k uzavření této smlouvy, ale také s odkazem na rozsah rozhodčí smlouvy, tedy jak má být vykládáno, co si strany v rozhodčí smlouvě ujednaly. Zda lze rozsah vykládat jako vztahující se pouze na určité záležitosti nebo zda řeč stran lze vyložit jako zahrnující do rozsahu třeba i otázku mimosmluvních nároků.¹⁵

Dalším bodem jsou **okolnosti přítomné v samotném procesu uzavírání** rozhodčí smlouvy. Tato otázka je úzce provázaná s projevem vůle, který musí být svobodný a vážně míněný.¹⁶ Jde o to, že musí absentovat okolnosti, které se přičí dobré víře, ve své podstatě jsou protiprávní a mají za následek neplatnost či nicotnost rozhodčí smlouvy. Tímto mám na mysli

¹¹ ROZEHNALOVÁ, Naděžda, *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vydání, Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2018, s. 135.

¹² GIRSBERGER, Daniel, VOSER, Nathalie. *International Arbitration: Comparative and Swiss Perspectives*. 4. vydání. Nomos Verlagsgesellschaft MbH & Co, 26. dubna 2021, s. 3.; BORN: *International Arbitration: Law...*, s. 53.

¹³ WALKER, Bryan, SLOGROVE, Clinton. The anatomy of an arbitration agreement. *International Arbitration Report* [online], 2022, č. 19, s. 4 [cit. 6. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/d667d800/the-anatomy-of-an-arbitration-agreement>.

¹⁴ BORN: *International Arbitration: Law...*, s. 54.

¹⁵ BORN: *International Commercial Arbitration...*, §9.02.

¹⁶ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 60.

podvod, omyl, nepřiměřený nátlak, lest či jiné jednání, které má v intencích rozhodného práva za následek neplatnost či nicotnost rozhodčí smlouvy.¹⁷

Rozhodné právo své místo najde i v otázce **způsobilosti užití rozhodčí smlouvy**.¹⁸ Rozhodčí smlouva jako každá jiná smlouva musí mít svůj minimální obsah. Strany jsou např. povinny zvolit si rozhodce, místo konání rozhodčího řízení nebo jaký bude používán jazyk.¹⁹ O nezpůsobilosti je možné mluvit např. v případech, kdy si strany ujednají určitou rozhodčí instituci, avšak tato již neexistuje, nebo v situaci, kdy absentuje u určitého rozhodce dostatečná kvalifikace, či dokonce když rozhodce zemře a strany si takového vybraly ze specifických důvodů, dostává se do popředí otázka, zda je tato smlouva způsobilá, či nikoliv.²⁰ Takové nedostatky pak vedou ke vzniku tzv. patologických rozhodčích smluv, které mohou mít za následek pouze problémy v zahájení či postupu řízení, ale mohou vést k neplatnosti takové smlouvy.²¹ Se způsobilostí užití souvisí i otázka určitosti rozhodčí smlouvy, tedy zda je rozhodčí smlouva dostatečně srozumitelná a nepůsobí význačně.²²

Na jaké subjekty se rozhodčí smlouva vztahuje, může být další otázkou, na níž je potřebné aplikovat určité rozhodné právo. Tato otázka je označována také jako problematika **personálního/osobního rozsahu rozhodčí smlouvy**. Je typické již z povahy samotné smlouvy, že rozhodčí řízení je možné zahájit na základě souhlasu stran, který je vtělený do rozhodčí smlouvy. Je otázkou, zda se rozhodčí smlouva může vztahovat i na třetí osoby (tzv. *non-signatory parties*), tedy osoby, které neparticipovaly na sjednávání rozhodčí smlouvy a neztvrdily ji svým souhlasem.²³ Závisí pak na konkrétním rozhodném právu, zda uznává specifické okolnosti, za nichž se pole působnosti rozhodčí smlouvy rozšíří i na tuto třetí osobu. Těmito specifickými okolnostmi jsou např.:

Doktrína „group of companies“: tato situace se týká společnosti patřící do určité skupiny společností, kdy tato jedna uzavřela smlouvu, k níž se váže rozhodčí smlouva. Vystává otázka,

¹⁷ BŘÍZA: *Zákon o mezinárodním...*, s. 685.

¹⁸ Čl. 2 odst. 3 NYÚml „... soud odkáže strany na rozhodčí řízení k žádosti jedné z nich, ledaže zjistí, že zmíněná dohoda je neplatná, neúčinná nebo **nezpůsobilá k použití**.“

¹⁹ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 130.

²⁰ BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration. Volume I*. 1. vydání, Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, s. 712.

²¹ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 146.; BORN: *International Arbitration: Law...*, s. 83-86.

²² BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration...*, 1. vydání, s. 712.

²³ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 85-86.

zda lze účinky rozhodčí smlouvy rozšířit i na další společnost patřící do stejné skupiny společností.²⁴

Zapojení mateřské společnosti: situace, kdy se mateřská společnost podílí na sjednávání smlouvy, mezi její dceřinou společností a třetí osobou. Součástí této smlouvy je i rozhodčí smlouva a vzniká otázka, zda se tato vztahuje i na mateřskou společnost.²⁵

Postoupení hlavní smlouvy: v této situaci vzniká zajímavá otázka, a to sice, zda se s hlavní smlouvou automaticky postupuje i rozhodčí smlouva a působí tak svými účinky i na osobu postupníka, který však není stranou rozhodčí smlouvy.²⁶

1. 2. Základní typy mezinárodní rozhodčí smlouvy ve světle rozhodného práva

Mezinárodní rozhodčí smlouva má nejčastěji dvě základní formy, a to sice a) rozhodčí doložku, nebo b) smlouvu o rozhodci. Protože má toto rozlišení vliv na určení rozhodného práva, budou mu věnovány podkapitoly níže.

1. 2. 1. Rozhodčí doložka

Rozhodčí doložka je převážněji užívaným typem rozhodčí smlouvy a vyznačuje se tím, že je vtělena do smlouvy hlavní.²⁷ Takto se strany zavazují k rozhodčímu řízení u sporů, které teprve v budoucnu mohou vzniknout.²⁸

Problematika rozhodčí doložky je zřetelná v situaci, kdy máme rozdílné *lex loci arbitri* a *lex causae* hlavní smlouvy při absenci explicitní volby práva pro rozhodčí doložku. U obou typů rozhodčí smlouvy může být samozřejmě tato odlišnost v *lex causae* či *lex loci arbitri*, avšak u rozhodčí doložky je problematickým bodem inkorporace do smlouvy hlavní, a s tím vzniklé propojení, které může evokovat automatickou svázanost i v rozhodném právu. Tento problém naopak u druhého typu v zásadě nevzniká, neboť jde již ze své podstaty o svébytnou smlouvu.

Vzniká tak otázka, jaké rozhodné právo je aplikovatelné právě na ni. Protože je rozhodčí doložka obsažena se smlouvou hlavní v jediném dokumentu, může být *lex causae* při

²⁴ BLACKABY: *Redfern and Hunter...*, s. 85.

²⁵ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 86.

²⁶ LIEW, Ying Khai. Explaining Assignments of Arbitration Agreements. *The Cambridge Law Journal* [online], 2021, roč. 80, č. 1, s. 101-102 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0008197321000039>.

²⁷ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 4.

²⁸ BLACKABY: *Redfern and Hunter...*, s. 72.

neexistenci explicitní volby práva pro rozhodčí doložku považováno za tak silný hraniční určovatel, že soud či rozhodčí tribunál *lex causae* aplikuje i na rozhodčí doložku s odkazem na skrytou vůli stran.²⁹

1. 2. 2. Smlouva o rozhodci

Tento typ rozhodčí smlouvy je spíše ojedinělý a základním odlišením od prvního typu je, že existuje jako samostatný dokument a strany se v takové smlouvě typicky zavazují k rozhodčímu řízení u již vzniklých sporů.³⁰ Fakt, že jde o samostatně existující dokument, ukazuje na to, že má svůj vlastní objekt, existenci a v neposlední řadě může být ovládán jiným rozhodným právem.³¹ Singapurský vrchní soud ve svém rozhodnutí ve věci BCY v. BCZ uvedl, že se můžeme setkat s tímto typem i u velmi složitých a komplexních obchodních smluv, kdy se takto zvláště uzavřená rozhodčí smlouva bude vztahovat na všechny spory s těmito smlouvami v budoucnu vzniklé, nebo na celý projekt jako takový.³²

V komparaci s rozhodčí doložkou se volba rozhodného práva pro smlouvu o rozhodci nepovažuje za příliš složitou. Je tomu tak v důsledku toho, že jde o samostatně existující smlouvu, tudíž je dovozováno, že je oslabená domněnka implikované vůle stran ve prospěch *lex causae*. Ve většině případů je tak užití kolizního pravidla *lex loci arbitri* jasné. Není však vyloučené, že strany vycházely při sjednávání rozhodčí smlouvy z toho, že dojde k užití *lex causae*. Dle mého názoru by však muselo být jasné odvoditelné, že strany takto zamýšlely např. z korespondence, právních analýz, či zavedené praxe stran.

1. 3. Povaha mezinárodní rozhodčí smlouvy

Povaha mezinárodní rozhodčí smlouvy není napříč jurisdikcemi řešena jednotně a může být často považována za ryze teoretickou otázku, jež nemá přesah do praxe.³³ Ve světle rozhodného práva je otázka, zda je rozhodčí smlouva procesněprávním či hmotněprávním institutem, důležitá.³⁴ Pokud by totiž panovala napříč jednotlivými jurisdikcemi shoda v odpovědi na tuto otázku, nemusely by vznikat problémy při určování rozhodného práva.

²⁹ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 9. listopadu 2016 ve věci BCY v. BCZ, [2016] SGHC 249, bod 65.

³⁰ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 4.

³¹ LEW, Julian D. M. a kol. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, s. 101.

³² Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 9. listopadu 2016 ve věci BCY v. BCZ, [2016] SGHC 249, bod 65.

³³ BĚLOHLÁVEK, Alexander. The definition of procedural agreements and the importance to define the contractual nature of the arbitration clause in international arbitration. In: GIESTLINGER, Michael, ROTH, Marianne (eds) *Yearbook on International Arbitration*. Vídeň, Rakousko: Neuer Wissenschaftlicher Verlag, 2012. s. 22. Dostupné z: databáze SSRN.com.

³⁴ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 104.

Jestliže by byla rozhodčí smlouva považována za procesněprávní institut, ukazovalo by to pravděpodobně na aplikaci *lex loci arbitri*. V opačném případě, pokud by rozhodčí smlouva byla považována za ryze hmotněprávní institut, mohlo by to znamenat aplikaci *lex causae* smlouvy hlavní.

Při posuzování povahy rozhodčí smlouvy se vychází ze dvou základních pilířů každé rozhodčí smlouvy, a to sice z vůle stran podřídit svůj spor rozhodčímu řízení, a následně z přesunu pravomoci rozhodnout daný spor stran ze soudu na rozhodce.³⁵

K tomu, abychom uchopili rozhodčí smlouvu jako procesněprávní, nám zastánci tohoto přístupu předkládají několik argumentů. Je na první pohled zřejmé, že rozhodčí smlouva primárně vyvolává především procesní účinky,³⁶ jako je samotný předmět rozhodčí smlouvy čili přenos pravomoci rozhodnout spor stran ze soudu na rozhodce. K procesněprávní povaze se přiklání rovněž samotná povaha rozhodčího řízení, na nějž rozhodčí smlouva odkazuje, a povaha rozhodčího nálezu.³⁷ Mimo to je zřejmé, že strany se pomocí rozhodčí smlouvy nezavazují k hmotněprávnímu závazku jako takovému, zavazují se jen k procesnímu řešení jejich nastalé situace. Ve vztahu ke smlouvě hlavní lze rovněž shrnout, že rozhodčí smlouva je pouze jakýmsi mechanismem způsobu řešení sporů. Jejím uzavřením však nedochází k zásahu do merita sporu.³⁸ Zastáncem tohoto pojetí je např. Bělohlávek³⁹ a Born,⁴⁰ kteří rozhodčí smlouvu označují jako smlouvu procesněprávní. V procesněprávním pojetí chápe rozhodčí smlouvu např. i Švýcarsko.⁴¹

Když svou pozornost přesuneme k argumentům, které předkládají zastánci ryze hmotněprávního pojetí, jsou to argumenty mající svůj původ ve vůli stran podřídit své spory rozhodčímu řízení. Dle Rabana je tento přístup nejracionálnější a nejstarší, a to s odkazem na vývoj ve společnosti, kdy v historii absentovala soudní moc ve sporech mezi prostými lidmi. Tito lidé dobrovolně podřídili své spory k rozhodnutí nezávislé osobě, a to ne v důsledku vyloučení státní moci, ale zkrátka proto, že chtěli, aby o jejich sporu někdo rozhodl.⁴² Její zastánci ji vnímají jako mimoprocesní smlouvu, na níž se vztahují občanskoprávní normy.

³⁵ Tamtéž, s. 104-105.

³⁶ BĚLOHLÁVEK: *The definition of...*, s. 22.

³⁷ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 106.

³⁸ Tamtéž, s. 106.

³⁹ BĚLOHLÁVEK: *The definition of...*, s. 22-25.

⁴⁰ BORN: *International Commercial Arbitration...*, §4.04[A][1][f].

⁴¹ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 158.

⁴² RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 51.

K tomu přispívá i fakt, že je uzavřena před samotným počátkem jakéhokoliv procesu.⁴³ Pro zastánce této teorie jde o narovnání *sui generis*.⁴⁴ Domnívám se, že ji tedy dle tohoto chápání lze považovat za možnost stran upravit si do budoucna mezi sebou nejistá práva a povinnosti, přičemž nejistota či spornost, která je charakteristická pro narovnání jako takové, může zcela absentovat⁴⁵ a strany tak mohou pouze uvést najisto svůj závazek tak, že přeloží pravomoc ze soudního orgánu na nestátní subjekt.⁴⁶ Obecně lze shrnout, že pro hmotněprávní povahu hovoří smluvní základ, který je stavebním kamenem každé hmotněprávní smlouvy a bez něhož by nemohlo být rozhodčí řízení vůbec zahájeno. Samotný rozhodčí nálezný je dle zastánců považován za výsledek shodné vůle stran, což jen poukazuje na propojení s hmotněprávní rovinou a návazností na rozhodčí smlouvu v ní požímanou.⁴⁷ Zastánci této teorie jsou Gaillard a Savage, kteří považují jádro rozhodčí smlouvy za hmotněprávní.⁴⁸

Třetím pojetím je smíšená teorie, jejíž zastánci vidí v rozhodčí smlouvě jak prvky procesněprávní, tak hmotněprávní a dle jejich názoru je rozhodčí smlouva tzv. hybridem.⁴⁹ Rozehnalová přistupuje k rozhodčí smlouvě jako k „*institutu se smluvním základem, pohybujícím se v prostředí procesního práva*.“⁵⁰ V teorii pak povětšinou panuje shoda na tom, že pokud je přiznána rozhodčí smlouvě procesněprávní povaha, přesto na ni bude aplikovatelná hmotněprávní úprava. Důvodem může být neznalost procesněprávní smlouvy jako takové, a to na žádné úrovni, mimo to i samotný fakt, že procesní právo je odvětví práva veřejného, pro nějž je typická nerovnost stran, a na základě toho se stát zcela logicky distancuje od zavádění takovýchto institutů.⁵¹ Raban se mně osobně jeví jako zastánce hmotněprávní teorie, neboť sám takový přístup označil za nejrozumnější, a to s poukazem na konsenzus stran, který tvoří jádro jakéhokoliv smlouvy, včetně rozhodčí, což ukazuje právě na hmotněprávní charakter.⁵² Sám poukazuje na možné problémy související s uznáním rozhodčí smlouvy za procesněprávní

⁴³ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 105.

⁴⁴ Tamtéž, s. 105; RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 51.

⁴⁵ PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 2046.

⁴⁶ BAROŠ, David. *Právní povaha rozhodčího řízení optikou analýzy* [online]. epravo.cz, 16. června 2017 [cit. 1. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-povaha-rozhodciho-rizeni-optikou-analyzy-doktrinalnich-pristupu-105971.html>.

⁴⁷ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 52.

⁴⁸ GAILLARD, Emmanuel, SAVAGE, John. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 1999, s. 222. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.

⁴⁹ LEW, D.M. Julian. The Law Applicable to the Form and Substance of the Arbitration Clause. In: VAN DEN BERG, Albert Jan. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*. ICCA Congress Series, No. 9. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 118. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com. [cit. 2. listopadu 2023].

⁵⁰ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 107.

⁵¹ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 53.

⁵² Tamtéž, s. 50-51.

institut, nakonec však sám shrnuje, že rozhodčí smlouvu lze považovat buď za „*hmotněprávní smlouvu o procesních vztazích nebo procesněprávní smlouvu, řídicí se normami hmotného práva.*“⁵³

Já osobně se kloním k tomu, že by měla být rozhodčí smlouva ze své povahy brána jako zvláštní smluvní typ, který obsahuje hmotněprávní základ, avšak svými účinky působí v procesněprávní rovině, tedy jde dle mého názoru o tzv. hybrid. Spatřuji hmotněprávní podstatu rozhodčí smlouvy především ve smluvním základu, který je vyžadován hmotněprávními normami a pomocí něhož vzniká stranám závazek. Nemůžu však zanevřít na procesněprávní stránku smlouvy, kterou spatřuji především v samotném účelu smlouvy, tedy v přenosu pravomoci rozhodnout spor na rozhodce, potažmo rozhodčí tribunál.

Jako ke každé jiné existující smlouvě je i zde nutná shodná vůle stran, která dává základ pro vznik rozhodčí smlouvy. Je tu zřejmý vzájemný závazek stran, na jehož základě se teprve může odvíjet řízení mimo soudní orgány. Samotný časový okamžik vzniku smlouvy mluví taktéž jasně za hmotněprávní základ, neboť teprve po uzavření rozhodčí smlouvy je možné vyvozovat důsledky v procesněprávní rovině. Právě slovo „důsledek“ je dle mého názoru charakteristické pro procesněprávní stránku rozhodčí smlouvy. Zde shodně s Palkovskou se kloním k názoru, že procesní právo samo o sobě nedokáže formovat, stanovovat hranice a určovat pravidla pro otázky související se vznikem, „životem“ a zánikem rozhodčí smlouvy.⁵⁴ Je však neodmyslitelně spjata s podstatou rozhodčí smlouvy. Dle mého názoru by se dalo o rozhodčí smlouvě hovořit možná spíše jako o zvláštním smluvním typu, než jako o tzv. hybridovi, protože tato smlouva staví na hmotněprávním základu, avšak její „život“ probíhá především v procesněprávní rovině. Je tedy nutné brát v potaz procesněprávní účinky, které vyvolává, avšak na její základní náležitosti stále aplikovat hmotné právo, které bude řídit její osud.

⁵³ Tamtéž, s 52-54.

⁵⁴ PALKOVSKÁ, Kateřina. Právo rozhodné pro mezinárodní rozhodčí smlouvu [online], 2021, roč. 2021, č. 4, s. 13 [cit. 5. října 2023]. Dostupné z: <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/pravo-rozhodne-pro-mezinarodni-rozhodci-smlouvu.m-499.html>.

2. Doktrína separace

Doktrína separace nebo také doktrína separability,⁵⁵ či autonomie,⁵⁶ je napříč státy uznávaným a velmi důležitým principem.⁵⁷ Týká se vztahu hlavní smlouvy a rozhodčí smlouvy, v tomto případě především jejího typu, rozhodčí doložky. U rozhodčí doložky vznikají ve vztahu ke smlouvě hlavní dvě základní otázky, a to sice, zda sdílí osud smlouvy hlavní a zda nutně sdílí stejné rozhodné právo jako smlouva hlavní.⁵⁸ O těchto dvou otázkách bude pojednávat tato kapitola.

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, rozhodčí doložka je tzv. vtělena do smlouvy hlavní, jinými slovy je součástí jednoho uceleného dokumentu. Na první pohled by se tak mohlo zdát, že vždy sdílí stejný osud jako smlouva hlavní, neboť je jen možnou „další doložkou“. Zdání však klame, neboť rozhodčí smlouva obecně, jakožto velmi specifický smluvní typ, právě díky své povaze,⁵⁹ nemusí ve všech případech sdílet stejný osud jako smlouva hlavní. Je tomu tak právě kvůli doktríně separace, kterou se má na mysli autonomie mezinárodní rozhodčí smlouvy na smlouvě hlavní neboli na kontraktu jako takovém.⁶⁰

Na poli mezinárodního práva se k doktríně separace hlásí EÚml ve svém čl. 5 odst. 3.⁶¹ Dále můžeme nalézt zmínku v čl. 81 odst. 1 CISG, dle něhož ustanovení o řešení sporů nesdílí stejný osud jako odstoupení od smlouvy.⁶² NYÚml o otázce separace rozhodčí smlouvy mlčí a nenajdeme v ní žádnou úpravu jí se týkající. Kolují však spekulace, zda nedochází k uznání této doktríny implicitně na základě čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml, který přiznává samostatný režim rozhodčí smlouvy. Většinovým názorem však zůstává, že přiznání účinků doktríny separace je na národních úpravách a tato otázka tak nespadá do pole působnosti NYÚml.⁶³

⁵⁵ Užívaný v angloamerické doktríně.; srov. GAILLARD: *Fouchrad Gaillard Goldman...*, s. 222.

⁵⁶ „*autonomie de la clause compromissoire*“ ve Francii; srov. SAMUEL, Adam. Separability of Arbitration Clauses – Some Awkward Questions about the Law on Contracts, Conflict of Laws and the Administration of Justice. *ADRJ* [online], 2000, č. 36, s. 1 [cit. 16. října 2023]. Dostupné z: https://www.biicl.org/files/4160_separabi.pdf.

⁵⁷ RABAN: *Alternativní řešení sporů...*, s. 55.

⁵⁸ Tamtéž, s. 102.

⁵⁹ Srov. Kapitola 1. 3.

⁶⁰ JOSEPH Q. C., David. *Jurisdiction and arbitration agreements and their enforcement*. 2. vydání. Londýn: SWEET & MAXWELL, 2010, s. 123.; BLACKABY: *Redfern and Hunter...*, s. 104.

⁶¹ Čl. 5 odst. 3 EÚml „...rozhodce je oprávněn rozhodnout o své vlastní příslušnosti, jakož i o existenci nebo platnosti rozhodčí smlouvy nebo smlouvy, jejíž součástí je rozhodčí smlouva.“

⁶² Čl. 81 odst. 1 CISG „...odstoupení od smlouvy se nedotýká jakéhokoliv ujednání vztahujícího se k řešení sporu...“

⁶³ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 111.

Mnoho států⁶⁴ se nechalo inspirovat při zařazení tohoto principu do svých právních řádů čl. 16 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL.⁶⁵ Existují státy, které doktrínu separace nemají svým právním řádem explicitně upravenou a dovozují ji judikaturou.⁶⁶ Jsou však i ty státy, které doktrínu nejen že nepřijaly jako součást svého právního řádu, ale nevymezily její aplikaci ani judikaturou, nepovažují ji tak za právní institut a musí se posuzovat v každém případě zvlášť, zda v dané situaci bude docházet k jejím projevům.⁶⁷

2. 1. Projev doktríny separace

Doktrína separace vychází z nezávislosti rozhodčí doložky na smlouvě hlavní a jejího vymezení určitých mantinelů ve vztahu k jejich „provázanému“ osudu. Jejím nejzákladnějším a zároveň přímým projevem je nezávislost rozhodčí doložky na smlouvě hlavní v případě hrozby neplatnosti pramenící ze smlouvy hlavní.⁶⁸ Z toho vychází dvě tzv. samostatné, na sobě nezávislé smlouvy. V okamžiku ohrožení dochází k aktivaci doktríny separace, která tvoří hlavní smlouvě pomyslnou „ochrannou hradbu“, před ohrožením osudu rozhodčí smlouvy.⁶⁹ Je tomu tak i v důsledku toho, že obě smlouvy sledují rozdílné cíle. Zatímco hlavní smlouva obsahuje hmotněprávní, typicky obchodní závazky, rozhodčí smlouva k ní přistupuje se závazkem stran vyřešit spory z hmotněprávního vztahu vzniklé pomocí rozhodčího řízení.⁷⁰

Doktrína separace působí v hmotněprávní rovině. Aby došlo k jejímu uplatnění v procesu jako takovém, přichází na řadu na ni navazující doktrína pravomoci. Doktrína pravomoci (competence-competence) je nepřímým projevem doktríny separace. Tato prodlužuje účinek doktríny separace do procesněprávní roviny. Na základě ní jsou oprávnění rozhodci nalézt svou pravomoc, rozhodnout o ní a vtáhnout spor do rozhodčího řízení. Samotné rozhodnutí o meritu je pak umožněno právě na základě doktríny separace.⁷¹

Přímý i nepřímý účinek doktríny separace mohou přiblížit na příkladu námítky neplatnosti hlavní smlouvy, s níž je v jednom dokumentu obsažena i rozhodčí doložka. V tento

⁶⁴ Srov. čl. 3 LSF, §1040 odst. 1 ZPO, čl. 7 AA.

⁶⁵ Čl. 16 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL „Rozhodčí tribunál může rozhodnout o své pravomoci, včetně jakýchkoliv námitek s respektem k existenci a platnosti rozhodčí smlouvy. Pro tento účel je rozhodčí doložka, která je součástí smlouvy hlavní, považována za nezávislou na všech dalších podmínkách smlouvy hlavní. Rozhodnutí rozhodčího tribunálu o neplatnosti hlavní smlouvy nemá za následek ipso iure neplatnost rozhodčí doložky.“

⁶⁶ např. ČR

⁶⁷ Rakousko neobsahuje zákonné ustanovení týkající se doktríny separace, rovněž přímo nedovozuje judikaturou; Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. června 2015, 18 OCg 1/15v.

⁶⁸ ROZEHNALOVÁ: *Rozhodčí řízení v...*, s. 109; JOSEPH: *Jurisdiction and arbitration...*, s. 123.

⁶⁹ Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb, [2020] UKSC 38.

⁷⁰ PENGELLEY, Nicholas. Separability Revisited: Arbitration Clauses and Bribery Fiona Trust & Holding Corporation v Privalov. *Journal of International Arbitration* [online], 2007, roč. 24, s. 451 [cit. 31. října 2023]. Dostupné z: databáze kluwerlawonline.com; Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb, [2020] UKSC 38, bod 40.

⁷¹ LEW: *Comparative International Commercial...*, s. 102.

moment se aktivuje doktrína separace, díky níž je hmotněprávně podřezána platnost rozhodčí doložky, pokud se na ni nevztahuje důvod neplatnosti, a je probuzen nepřímý účinek v podobě doktríny pravomoci. Rozhodci tak rozhodnou o své pravomoci na základě rozhodčí doložky a vtáhnou spor o neplatnost hlavní smlouvy do rozhodčího řízení. V něm bude rozhodnuto o námitce díky doktríně separace.

Za druhý projev doktríny separace je brána i možnost určení rozdílného rozhodného práva rozhodčí smlouvy od hlavní smlouvy, což ve svém důsledku způsobí užití speciálních pravidel pro určení rozhodného práva jak pro smlouvu hlavní, tak pro rozhodčí smlouvu. Je tomu tak, protože doktrína pomyslně zapříčiní vznik samostatně existujících ujednání, na něž se mohou vztahovat odlišné právní režimy.⁷² Na tomto místě si dovoluji zdůraznit slovo „může“, neboť nejde o automatickou odlišnost, která by byla za každých okolností užívána, jde o pouhou možnost.⁷³ Samotný tento druhý projev není typicky výslovně právními řády zakotven. Zpravidla je zakotveno pouze kolizní pravidlo pro určení rozhodného práva, chybí-li ujednání stran o rozhodném právu pro rozhodčí smlouvu.⁷⁴ Problém, který vzniká v souvislosti s touto otázkou, je právě rozsah doktríny separace.

2. 2. Rozsah doktríny separace

V předchozí podkapitole popsany projev doktríny separace je napříč státy dlouhodobě uplatňovaný a uznávaný. Nejdůležitějším faktorem je v něm výkon rozhodčí doložky i v situaci, kdy je ohrožen osud smlouvy hlavní. Objevuje se však otázka, v níž se názory rozcházejí, a to v jakém rozsahu může být doktrína separace vykládána a následně aplikována. Zda je její rozsah pouze takto restriktivní, nebo jde pole její působnosti dále a lze mluvit o extenzivním rozsahu.⁷⁵

2. 2. 1. Restriktivní rozsah

Pokud bychom uzavřeli, že se doktrína má vykládat a následně aplikovat restriktivně, znamenalo by to, že se bude projevovat pouze v případě ohrožení rozhodčí doložky ze strany

⁷² BORN, Gary B. The Law Governing International Arbitration Agreements: An International Perspective. *Singapore Academy of Law Journal* [online], 2014, č. 26, s. 832 [cit. 1. listopadu 2023]. Dostupné z: databáze arbitrationblog.kluwerarbitration.com; BORN: *International Commercial Arbitration...*, §4.02.

⁷³ PLAVEC, Katharina. The Law Applicable to the Interpretation of Arbitration Agreements Revisited. *University of Vienna Law Review* [online], 2020, roč. 4, č. 2, s. 101 [cit. 1. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.25365/vlr-2020-4-2-82>.

⁷⁴ BORN: *International Commercial Arbitration...*, §4.02.

⁷⁵ PRIMROSE, Blake. Separability and stage one of the Sulamérica inquiry. *Arbitration International* [online], 2017, č. 33, s. 140-141 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/aiw037>.

smlouvy hlavní. Tedy pod hrozbou neplatnosti, nicotnosti či neexistence. Doktrína se dle tohoto přístupu nevztahuje na automatickou nezávislost rozhodčí doložky na smlouvě hlavní.⁷⁶

Tento přístup je např. zakotven v čl. 7 AA⁷⁷ a podpořen nespočtem judikátů britských soudů, které doktrínu separace až na výjimky, o nichž bude pojednáno níže, aplikují pouze v tomto rozsahu, jak bylo již nastíněno v předchozí podkapitole. Jak shrnul ve svém rozhodnutí odvolací soud pro Anglii a Wales ve věci Sulamérica:

„...koncept oddělitelnosti pouze odráží předpokládaný záměr stran, aby jimi dohodnutý postup řešení sporů zůstal účinný i za okolností, které by způsobily neúčinnost hlavní smlouvy. Jejím účelem je dát tomuto záměru právní účinek, nikoliv izolovat rozhodčí smlouvu od smlouvy hlavní pro všechny účely.“⁷⁸

Singapurský vrchní soud ve svém rozhodnutí ve věci BCY v. BCZ užil restriktivní rozsah doktríny separace, čímž se odchýlil od do té doby poměrně ustálené praxe v podobě užití doktríny separace i na určení rozdílného rozhodného práva, aniž by došlo k ohrožení rozhodčí doložky, jako např. ve věci Firstlink. Uvedl, že *„...domněnka, že rozhodčí doložka je samostatným ujednáním s rozhodným právem odlišným od lex causae, je často ospravedlňována doktrínou separace. Doktrína separace však slouží k tomu, aby bylo naplněno očekávání stran, že jejich rozhodčí doložka je pro ně závazná a zůstane účinná i v případě, že je hlavní smlouva neplatná. Neznamená to, že rozhodčí doložka je samostatnou smlouvou od okamžiku uzavření smlouvy hlavní.“⁷⁹*

Shodné závěry můžeme spatřovat v rozhodnutí britského nejvyššího soudu ve věci Enka v. Chubb, kde se většina soudců přiklonila k závěru, že doktrína separace nemůže být svým rozsahem povýšena natolik, aby ovlivňovala rozhodné právo rozhodčí doložky jako takové v každém jednotlivém případě. Tato většina se však zároveň částečně odklonila od ryze restriktivního rozsahu doktríny a připustila možnost aplikace rozdílného rozhodného práva pro rozhodčí doložku, než je *lex causae*, avšak pouze v situaci, kdy by toto ve svém důsledku způsobilo neplatnost, neexistenci či neúčinnost rozhodčí doložky.⁸⁰

⁷⁶ Tamtéž, s. 141.

⁷⁷ Čl. 7 AA *„Pokud se strany nedohodnou jinak, rozhodčí smlouva, která tvoří nebo měla tvořit součást jiné smlouvy (ať již písemné či nepísemné), se nepovažuje za neplatnou, neexistující nebo neúčinnou, protože tato jiná smlouva je neplatná, nevznikla nebo se stala neúčinnou, a pro tento účel se považuje za samostatnou smlouvu.“*

⁷⁸ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012 ve věci Sulamérica Cia Nacional de Seguros S.A. and others v. Enesa Engenharia S.A. and others, [2012] EWCA Civ 638, bod 26.

⁷⁹ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 9. listopadu 2016, ve věci BCY v. BCZ, [2016] SGHC 249, bod 60.

⁸⁰ Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb, [2020] UKSC 38, bod 61.

Dle Camilleriho je možné v tomto ohledu doktrínu separace pojmout jako právní fikci.⁸¹ Vychází z názoru menšiny soudců již výše zmíněného rozhodnutí britského nejvyššího soudu ve věci *Enka v. Chubb*, kteří odkazují na jediný důvod aktivace doktríny separace, a to je ohrožení osudu rozhodčí doložky neplatností, neexistencí či nicotností ze strany smlouvy hlavní. Jen v takovémto případě je rozhodčí doložka považována za svébytnou smlouvu „...jeden by řekl poněkud fiktivně...“ a v otázce rozhodného práva doktrína separace své využití nenajde.⁸² Dle Camilleriho je z přístupu menšiny zřejmé, že rozhodčí doložka je neodmyslitelnou součástí smlouvy hlavní. Nicméně bez separace této doložky by nebylo možné vést efektivně rozhodčí řízení, protože bychom se točili v kruhu bez východiska. Jakmile by byla, byť jen namítnuta neplatnost smlouvy hlavní, automaticky by to znamenalo ztrátu pravomoci rozhodců.⁸³ Tento přístup menšiny je názornou ukázkou ryze restriktivního přístupu, který nedává možnost určení rozdílného rozhodného práva od *lex causae*.

Mimo angloamerickou právní doktrínu chápe doktrínu separace v restriktivním pojetí i rozhodovací praxe v ČR. Nejvyšší soud judikoval ve svém rozsudku, že „...rozhodčí doložka by mohla být neplatná v případě, že by se na ní vztahoval stejný důvod neplatnosti jako na hlavní smlouvu.“⁸⁴

Tento přístup je zakotven v již zmíněném čl. 16 odst. 1 Vzorového zákona UNCITRAL, který je předlohou pro mnoho právních řádů, v nichž se tím pádem taktéž aplikuje. Mimo tento také např. v čl. 6 odst. 9 Rozhodčích pravidel ICC, či čl. 23 odst. 1 Rozhodčích pravidel UNCITRAL.

Dle tohoto v dnešní době většinového názoru doktrína separace nedává základ pro automatické oddělení rozhodčí doložky od hlavní smlouvy v každém případě. Jejím hlavním účelem je ochrana při ohrožení osudu rozhodčí doložky ze strany smlouvy hlavní.⁸⁵ Argumentuje se i tím, že strany ani při sjednávání nepočítají s tím, že by mělo být právně zacházeno s rozhodčí doložkou odlišně, neboť jí vnímají jako součást smlouvy hlavní a často ani neznají doktrínu separace jako takovou.⁸⁶ Doktrína separace neslouží jako nástroj dávající

⁸¹ CAMILLERI, Simon. SENSE AND SEPARABILITY. *International & Comparative Law Quarterly* [online], 2023, roč. 72, č. 2, s. 517-518 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0020589323000131>.

⁸² Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci *Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb*, [2020] UKSC 38, bod 232-233.

⁸³ CAMILLERI: *SENSE AND SEPARABILITY*..., s. 517-518.

⁸⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005.

⁸⁵ CAMILLERI: *SENSE AND SEPARABILITY*..., s. 510; Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci *Enka Insaat v. Insurance Company Chubb*, [2020] UKSC 38, bod 41.

⁸⁶ CZERNICH, Dietmar. Österreich: Das auf die Schiedsvereinbarung anwendbare Recht. *SchiedsVZ* [online], 2015, č. 4, s. 184 [cit. 3. listopadu 2023]. Dostupné z: https://www.schiedsrichter.at/wp-content/uploads/2016/11/SchiedsVZ_13_Jhg_Heft_4_Juli-August_2015.pdf.

automatický základ pro určení odlišného rozhodného práva, dává pouhou možnost.⁸⁷ Slouží svým primárním účelem jako ochrana vůle stran, která byla přítomná při sjednávání rozhodčí doložky. Vůle, která směřovala k odkázání vzniklých sporů do rozhodčího řízení.

Druhý projev doktríny *separace* vyznačující se autonomním posouzením právního režimu jak smlouvy hlavní, tak rozhodčí doložky, není v rámci restriktivního rozsahu přípustný. Jde totiž z čistě teoretického hlediska nad limity možného uplatnění doktríny *separace* v restriktivním pojetí. Měla by však být jen z čistě formalistického hlediska doktrína takto omezována? Měl by být osud rozhodčí doložky ohrožen, pokud přichází hrozba nikoliv z podstaty hlavní smlouvy, ale z rozhodného práva, kterým je hlavní smlouva ovládána?

2. 2. 2. Extenzivní rozsah

Pokud bychom přistoupili k aplikaci doktríny v širším smyslu, znamenalo by to, že se bude nezávislost rozhodčí doložky projevovat tak, že autonomie je presumovaná nehledě na to, zda vzniká ohrožení platnosti či samotné existence rozhodčí doložky ze strany smlouvy hlavní. Zkrátka doktrína *separace* působí tak silně, že je třeba rozhodčí doložku za každých okolností považovat za svébytné, a především nezávislé ujednání stran na smlouvě hlavní.⁸⁸ Toto se projevuje výrazně i při určení rozhodného práva pro rozhodčí doložku. V situaci, kdy výslovná volba rozhodného práva v rozhodčí doložce absentuje, ale naopak v hlavní smlouvě je ujednána a *lex loci arbitri* je od *lex causae* odlišné. Extenzivní rozsah doktríny *separace* by totiž nastavil automaticky pomyslné „mantinely“ hlavní smlouvě i při určení rozhodného práva pro rozhodčí doložku. Nebyla by to tedy otázka jako v případě restriktivního výkladu pouhé možnosti, ale automatizace.

Náznak užití doktríny *separace* v jejím extenzivním rozsahu můžeme spatřovat v jednom z nejznámějších britských rozhodnutí ve věci *Sulamérica*, kdy se Court of Appeal poprvé odklonil od ustáleného přístupu britských soudů v otázce rozhodného práva a aplikace doktríny *separace*. V tomto případě měly strany ujednáno jako rozhodné právo hlavní smlouvy brazilské právo a místo konání rozhodčího řízení Londýn. Rozhodčí doložka neobsahovala žádnou zmínku o rozhodném právu. Strany neargumentovaly tím, že by *lex causae* mělo být expresní volbou rozhodného práva rozhodčí doložky. Neexistovala žádná hrozba ze strany hlavní smlouvy vůči rozhodčí doložce a soud přesto aplikoval doktrínu *separace*, aby oddělil právní režimy obou smluv a umožnil tak aplikaci *lex loci arbitri* pro rozhodčí doložku, neboť

⁸⁷ PLAVEC: *The Law Applicable...*, s. 101.

⁸⁸ PRIMROSE: *Stage one of...*, s. 141.

brazilské právo by ve svém důsledku mohlo ohrozit rozhodčí doložku.⁸⁹ Byť v tomto rozhodnutí nemá doktrína separace ryze extenzivní rozsah, tímto byl nabourán do té doby ryze restriktivní rozsah doktríny a ochranná funkce doktríny byla soudem rozšířená i na hrozbu rozhodným právem u tak do té doby silného hraničního určovatele, jako je *lex causae* v situaci, kdy *lex loci arbitri* je bezpečnou cestou pro ponechání rozhodčí doložky v platnosti, jak je předpokládáno čl. 2 NYÚml.

Meze restriktivního rozsahu prolomil i High Court of Singapore ve svém rozhodnutí ve věci FirstLink, ve kterém opět neplynulo žádné ohrožení od hlavní smlouvy jako takové a soud přesto stanovil, že „...rozhodčí doložka je v tento moment chráněna doktrínou separace.“⁹⁰

Další výjimkou je druhostupňové rozhodnutí anglického Court of Appeal ve věci Enka v. Chubb. Zde si strany zvolily odlišné *lex causae* od *lex loci arbitri* a nezvolily rozhodné právo v rozhodčí doložce. V této věci soud užil na první pohled zřejmý extenzivní rozsah doktríny separace, když uvedl, že při existenci rozhodčí doložky, která obsahuje volbu *lex loci arbitri* rozdílné od *lex causae*, neexistuje základ pro to, aby bylo pro rozhodčí doložku výchozím zdrojem *lex causae*. Na základě doktríny separace má být zacházeno s rozhodčí doložkou a hlavní smlouvou jako s dvěma rozdílnými smlouvami a dodal, že „...volba rozhodného práva pro hlavní smlouvu vypovídá o máločem, jestli vůbec o něčem ve vztahu k rozhodčí doložce.“⁹¹

Výjimku z restriktivního rozsahu a nástin extenzivního rozsahu doktríny může představit čl. 5 odst. 1 Arbitration (Scotland) Act 2010, který uvádí, že „s rozhodčí smlouvou, která je (nebo měla být) součástí hlavní smlouvy, má být nakládáno jako se samostatnou smlouvou nezávislou na hlavní smlouvě.“ Toto ustanovení je diametrálně odlišné např. od již zmiňovaného AA, který uznává rozhodčí doložku oddělitelnou pouze pro účely hrozící neplatnosti, neexistence či nicotnosti ze strany smlouvy hlavní.⁹² Arbitration (Scotland) Act 2010 neobsahuje žádný dovětek, či slovní spojení „pro tyto účely“, samotnou problematiku oddělitelnosti v případě ohrožení ze strany smlouvy hlavní najdeme až v odst. 2 zmíněného ustanovení.⁹³

⁸⁹ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012 ve věci Sulamérica Cia Nacional de Seguros S.A. and others v. Enesa Engenharia S.A. and others, [2012] EWCA Civ 638.

⁹⁰ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 19. června 2014 ve věci FirstLink Investments Corp Ltd v. GT Payment Pte Ltd and others, [2014] SGHCR 12, bod 10.

⁹¹ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 29. dubna 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb, [2020] EWCA Civ 574, bod 92 a 94.

⁹² Srov. CAMILLERI: *SENSE AND SEPARABILITY*..., s. 521-522.

⁹³ Čl. 5 Arbitration (Scotland) Act 2010.

2. 3. Doktrína separace v judikatuře soudů

Doktrína separace dostala poměrně velké pozornosti napříč celým světem.

Svůj základ našla v rozhodnutí britské House of Lords ve věci *Heyman v. Darwins*, ve kterém sněmovna rozhodla, že rozhodčí doložka je zachována v případě, kdy strany platně odstoupily od smlouvy hlavní a důsledkem je povinnost stran, řešit spory poté vzniklé v rozhodčím řízení.⁹⁴ Později vrchní soud pro Anglii a Wales ve věci *Harbour v. Kansa* rozšířil stávající pojetí, když uvedl, že rozhodčí doložka zůstává nedotčená, i když je hlavní smlouva neplatná pro nezákonnost.⁹⁵ Použil pro svůj závěr téměř totožné argumenty, jako US Supreme Court, který ve svém rozsudku *Prima Paint Corp v. Flood* shrnul, že pouhé tvrzení, že je hlavní smlouva neplatná, neznamena, že tato neplatnost zasahuje i rozhodčí doložku.⁹⁶ Následovalo rozhodnutí House of Lords ve věci *Fiona Trust v. Privalov*, kde britská rozhodovací praxe zašla nejdále a uznala autonomii rozhodčí doložky i na případ, kdy byla smlouva hlavní nicotná *ab initio* z důvodu přijetí úplatku. Tento závěr vycházel z premisy, že důvod nicotnosti se vztahoval pouze k hlavní smlouvě, neboť pouze k té byl úplatek přijat, nikoliv k rozhodčí doložce jako takové. Osud rozhodčí doložky tedy zůstal nedotčen.⁹⁷ Posledním důležitým rozhodnutím z prostředí angloamerické doktríny je druhostupňové rozhodnutí odvolacího soudu pro Anglii a Wales ve věci *DHL Project v. Gemini Ocean Shipping*, známý jako *The Newcastle Express*. V tomto rozhodnutí dostal soud prostor k vymezení vztahu rozhodčí doložky a smlouvy hlavní ve chvíli, kdy se spor týkal fáze uzavření smlouvy hlavní obsahující rozhodčí doložku. Soud vytyčil jasnou hranici doktríny separace tak, že autonomie rozhodčí doložky je uplatnitelná pouze v situaci, kdy smlouva hlavní jako taková existuje a spor se týká její platnosti, popř. situace, kdy jedna strana začne namítat, že smlouva nevznikla, což je situace zřetelně odlišná od objektivní neexistence smlouvy, která je jasná oběma stranám. Osud rozhodčí doložky je ve fázi uzavírání smlouvy, tedy v momentu, kdy ještě neexistuje uzavřená smlouva hlavní, ani v ní vtělená rozhodčí doložka, spjat se smlouvou hlavní a nelze na ni

⁹⁴ Rozhodnutí House of Lords ze dne 20. února 1942 ve věci *Heyman v Darwins* [1942] AC 356; srov. komentář Lorda Portera, s. 392: „*If two parties purport to enter into a contract and a dispute arises whether they have done so or not, or whether the alleged contract is binding on them, I see no reason why they should not submit that dispute to arbitration.*“

⁹⁵ Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 31. července 1991 ve věci *Harbour Assurance Co. Ltd. v. Kansa General International Insurance Co. Ltd.*, [1992] 1 Lloyd's L.Rep. 81.

⁹⁶ Rozhodnutí U. S. Supreme Court ze dne 12. června 1967 ve věci *Prima Paint Corp. v. Flood & Conklin Mfg. Co.*, 388 U.S. 395 [1967].

⁹⁷ Rozhodnutí House of Lords ze dne 17. října 2007 ve věci *Fiona Trust & Holding Corp v. Privalov*, UKHL 40 [2007]; srov. Lord Hoffman s odkazem na čl. 7 AA, bod 17: „*The arbitration agreement must be treated as a "distinct agreement" and can be void or voidable only on grounds which relate directly to the arbitration agreement.*“

aplikovat doktrínu separace. Odvolací soud tímto rozsudkem potvrdil ustálenou rozhodovací praxi britských soudů.⁹⁸

Když se odkloníme od angloamerické doktríny, přístupy k doktríně separace se v kontinentální doktríně různí.

Švýcarsko přistupuje k rozhodčí smlouvě jako ke smlouvě svého druhu, která je ze své podstaty procesněprávním institutem, už z toho z logiky věci plyne, že je oddělitelná od smlouvy hlavní. Všeobecně tak neplatnost hlavní smlouvy nemůže mít automaticky za následek neplatnost rozhodčí doložky. K tomu, aby neplatnost hlavní smlouvy znamenala neplatnost rozhodčí doložky, je třeba, aby důvody neplatnosti postihovaly i rozhodčí doložku (např. nezákonné donucení k podpisu jednou stranou).⁹⁹ Mimo to pojmá Švýcarsko rozhodčí doložku jako platnou a závaznou i v situaci, kdy nedošlo k podpisu hlavní smlouvy obsahující rozhodčí doložku. Muselo však mezi stranami v prvotních návrzích dojít k určení podoby rozhodčí doložky, a tato by v pozdějších vyjednáváních nesměla být měněna. Soud to odůvodňuje s poukazem na to, že byť nedošlo k uzavření hlavní smlouvy, která obsahuje doložky, včetně této, došlo k finalizaci a shodě na rozhodčí doložce.¹⁰⁰

Pokud svou pozornost zaměříme na Rakousko, situace tam je specifická právě tím, že doktrína separace není zahrnuta v právním řádu, ba ani dovozována judikaturou, což potvrdil ve svém rozhodnutí i rakouský nejvyšší soud.¹⁰¹ Doktrína se uplatní v případě, kdy lze dovozovat na vůli stran. V každém jediném případě se tedy musí fakticky prokazovat, zda taková vůle stran byla či nikoliv, neboť všeobecně je v Rakousku rozhodčí doložka pojmána v principu jako součást hlavní smlouvy. Czernich k rakouskému konceptu přistupuje kriticky a poukazuje na zbytečnou složitost postupu, ve kterém musí být prokazována fakticita vůle stran a poukazuje na jednodušší a stálejší výsledky, pokud je doktrína separace součástí právního řádu státu.¹⁰²

⁹⁸ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 31. ledna 2022 ve věci DHL Project & Chartering Ltd v. Gemini Ocean Shipping Co. Ltd, [2022] EWCA CIV 1555; srov. bod 91: „... *there is no reason to think that the parties intended any contractual commitment of any kind, including any contractual commitment to arbitration.*“

⁹⁹ Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 7. října 1933 ve věci Tobler v. Justizkommission des Kantons Schwyz, DFT 59 I, 177, s. 179.

¹⁰⁰ Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 18. února 2016 ve věci X. Co. v. Z. Limited, 4A_84/2015, bod. 3. 2.

¹⁰¹ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. června 2015, 18 OCg 1/15v.

¹⁰² CZERNICH, Dietmar. The theory of separability in Austrian arbitration law: is it on stable pillars?. *Arbitration International* [online], 2018, č. 34, s. 468 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/aiy021>.

ČR zcela uznala doktrínu separace, avšak její zakotvení v národní právní úpravě absentuje.¹⁰³ K její aplikaci dochází skrze ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu, který vymezil, že je třeba přistupovat k rozhodčí doložce a hlavní smlouvě jako samostatně existujícím smlouvám, kdy neplatnost jedné neznamená automatickou neplatnost druhé.¹⁰⁴

Nejširší rozsah má doktrína separace ve Francii, která prvně přiznala její účinky v rozhodnutí Cour de cassation ve věci Gosset. Zde soud určil, že rozhodčí doložce, byť je součástí jednoho dokumentu se smlouvou hlavní, nepůjde k tíži případná neplatnost, nicotnost či ohrožení samotné existence smlouvy hlavní a zůstane nedotčená jejím osudem.¹⁰⁵ Mimo toto základní pravidlo, které je uplatňováno fakticky i v ostatních státech, šel soud dál a určil, že autonomie na hlavní smlouvě je hmotněprávním pravidlem mezinárodního práva soukromého, které se uplatňuje v mezinárodním rozhodčím řízení. Následkem toho je zavádání možnosti určit odlišné rozhodné právo rozhodčí doložky od rozhodného práva hlavní smlouvy. Francie vykládá doktrínu separace tak široce, že její projevy vztahuje i na rozhodné právo. Toto pojetí zašlo tak daleko, že se z něho vyvinul transnacionální přístup určování rozhodného práva rozhodčí doložky, který se ve Francii uplatňuje dodnes.¹⁰⁶

2. 4. Dílčí závěr

Z textu právních předpisů, judikatury soudů, ale i názorů, které kolují okolo doktríny separace, je zřejmé, že nyní převážně užívaným přístupem k jejímu uplatňování je její užší pojetí. To je i považované za správné. Já se k tomuto kloním částečně, neboť mám jisté výhrady.

Je jisté, že primární a nejzákladnější funkcí doktríny separace je právě ochrana rozhodčí doložky před ohrožením jejího osudu. V rozhodčí smlouvě se snoubí vůle stran odkázat spory v souvislosti s hlavní smlouvou vzniklé do rozhodčího řízení a tím založit i pravomoc rozhodců řešit spor. Je bezesporu, že ochranná funkce slouží k ochraně rozhodčí smlouvy před ohrožením její platnosti či existence ze strany smlouvy hlavní. Zkrátka jde o ochranu její vykonatelnosti a uskutečnění rozhodčího řízení s důrazem na zachování prvotní vůle stran.

Ohrožení osudu rozhodčí doložky však nemusí vzniknout pouze na tomto základě, ale i na základě rozhodného práva, které by mohlo ve svém důsledku např. zneplatnit rozhodčí

¹⁰³ Dříve obsažena v § 267 odst. 3 ObchZ, nyní není upravena žádným vnitrostátním předpisem.

¹⁰⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. prosince 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005.

¹⁰⁵ Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 7. května 1963 ve věci Ets Raymond Gosset v. Carapelli, JCP G [1963].

¹⁰⁶ CARBONNEAU, Thomas E. The Recognition and Enforcement of International Arbitral Awards in French Law. *The International Lawyer* [online], 1977, roč. 11, č. 4, s. 610-611 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40705132>.

smlouvu, pokud by na ni bylo použito. Je přeci zcela logické na vůli stran usuzovat i v případech, kdy strany z pouhé neznalosti práva nesjednají rozhodné právo pro rozhodčí doložku a *lex causae* hlavní smlouvy bude při aplikaci znamenat ohrožení této doložky, zatímco *lex loci arbitri* nikoliv. Neuplatněním doktríny separace by byla ohrožena vůle stran úplně stejným způsobem, jako je ohrožena v případě nebezpečí plynoucího z podstaty smlouvy hlavní a přičilo by se to tak čl. 2 NYÚml, který presumuje platnost rozhodčí smlouvy.

Z praxe soudů je zřejmé, že pokud je stanoveno *lex causae*, rozdílné *lex loci arbitri* a rozhodné právo rozhodčí doložky absentuje, dostává většinovou přednost při stanovení rozhodného práva *lex causae*. Na tomto místě se typicky odkazuje na domnělou vůli stran, a to většinou bez nějakého bližšího odůvodnění, zkrátka jen proto, že rozhodčí doložka je obsažena v hlavní smlouvě a jí se dotýká. Je toto dostatečný ukazatel pro to, aby nebyla použita doktrína separace při ohrožení ze strany *lex causae*?

Dle mého názoru by měla být doktrína separace ve vztahu k platnosti, rozsahu a existenci rozhodčí doložky použita v každém případě, kdy není jasně odvoditelné, že si strany přály, aby se rozhodné právo hlavní smlouvy užilo i na rozhodčí doložku, a to např. jasným odkazem či z výměny korespondence. Jen v takovém případě by se dle mého názoru dalo hovořit o domnělé vůli stran. V opačném případě by byla rozhodčí doložka považována za pouhou další možnou doložku sdílející stejný osud jako smlouva hlavní¹⁰⁷ i v situaci, kdy by ze strany *lex causae* byla ohrožena. To se dle mého názoru přiči ochranné funkci doktríny separace.¹⁰⁸

Problém pak z mého pohledu pramení ze slova „*může*“. Rozhodčí doložka totiž *může* být posuzována s ohledem na právní režim hlavní smlouvy odlišně. Toto sice neznamená automatizaci posouzení „*odlišně*“, avšak mělo by podléhat důkladnému posouzení ze strany soudů, či rozhodčích institucí, jakému právu bude podléhat. Zda je zde opravdu natolik silný ukazatel v podobě *lex causae* či nikoliv. Mám dojem, že v dnešní době je přístup soudů zautomatizovaný, a to, pokud se jen naskytne možnost v podobě domnělé vůle stran, a to dovozované jen na základě pouhé volby rozhodného práva pro smlouvu hlavní.

¹⁰⁷ PRIMROSE: *Stage one of...*, s. 141.

¹⁰⁸ BERGER, Klaus Peter. Re-Examining the Arbitration Agreement, Applicable Law - Consensus or Confusion?. In: VAN DEN BERG (ed.) *ICCA Congress Series No.13; International Arbitration 2006: Back to Basics?*. The Hague: Kluwer Law International, 2006, s. 319.

Doktrína separace je jistě nástrojem, díky němuž je udržován osud rozhodčí doložky nedotknutelný hlavní smlouvou jako takovou, pokud by ta měla rozhodčí doložku ohrozit. Samotné rozhodčí řízení díky ní funguje a netočí se v „začarovaném kruhu“. Tato ochrana by se však měla i jasně vztahovat na otázky rozhodného práva, a to při ohrožení osudu rozhodčí doložky ze strany *lex causae* smlouvy hlavní. Jak jsem již poznamenala na začátku této podkapitoly, kloním se k restriktivnímu přístupu, neboť se nedomnívám, že by bylo pozitivní pro právní jistotu stran, aby se rozhodčí doložka posuzovala v každé situaci jako kompletně svébytné ujednání. Doktrína by však podle mě neměla být brána v potaz čistě formalisticky, v té tzv. ryzí restriktivní podobě, ale měla by být vykládána a aplikována v souladu s jejím primárním smyslem a účelem, což je ochrana platnosti a existence rozhodčí smlouvy. Mělo by se jít tedy v jejím rozsahu nad pomyslný rámec restriktivního rozsahu a její ochranu vztáhnout i na případy určení rozhodného práva, pokud je vyžadována ochrana platnosti či existence rozhodčí smlouvy.

3. Přístupy určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu

Všeobecně se můžeme setkat s několika možnými variantami, které mohou být určující pro právo rozhodčí smlouvy, a to např.: a) explicitní volba práva stranami, b) implicitně *lex causae* smlouvy hlavní, c) implicitně *lex loci arbitri*, d) při absenci volby práva místo vydání rozhodčího nálezu, e) právo místa soudního výkonu,¹⁰⁹ f) *pro validatis* přístup, či g) transnacionální přístup Francie.¹¹⁰

Cílem této kapitoly je popsat jednotlivé přístupy pro určení rozhodného práva. Představit jejich výhody a nevýhody, a nakonec se pokusit odpovědět na otázku, který z těchto přístupů je dle mého názoru nejefektivnější.

3. 1. Kolizní přístup

Na mezinárodní úrovni existuje několik zásadních úmluv, které jsou součástí nespočtu právních řádů.¹¹¹ Na tomto místě se nabízí NYÚml, jejímiž signatáři je valná většina států světa. Kolizní pravidlo obsažené v čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml stanoví, že při absenci volby rozhodného práva se postupuje podle právního řádu místa vydání rozhodčího nálezu. Z této dikce je zřejmé, že NYÚml umožňuje explicitní i implicitní volbu rozhodného práva. Teprve při její absenci přichází určení rozhodného práva podle místa vydání rozhodčího nálezu, typicky *lex loci arbitri*.

Protože NYÚml pracuje v rámci své dikce s uznáním a výkonem rozhodčích nálezů, vyvstává otázka, na jaké situace je toto ustanovení možné použít. Zda její působnost lze vztáhnout i na fázi předcházející samotnému vydání rozhodčího nálezu.¹¹² Tedy typicky i na situaci, kdy je jednou stranou podán návrh na zahájení řízení k soudu a druhá strana bude namítat existenci rozhodčí smlouvy a domáhat se zahájení rozhodčího řízení. V tomto ohledu panovaly debaty, avšak závěrem zůstává, že nepřipuštění možnosti užít toto kolizní pravidlo na fázi před vydáním rozhodčího nálezu by vedlo k právní nejistotě a k negativnímu jevu *forum shopping*. Lze tak shrnout, že je kolizní pravidlo aplikovatelné i na fázi před vydáním rozhodčího nálezu.¹¹³

¹⁰⁹ Tento je považován za archaický a nebude dále rozebírán, srov. BORN: *International Arbitration: Law ...*, s. 66.

¹¹⁰ BORN: *International Commercial Arbitration ...*, §4.01; BORN: *International Arbitration: Law ...*, s. 66.

¹¹¹ GAILLARD: *Fouchard Gaillard Goldman ...*, s. 218.

¹¹² Čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml.

¹¹³ BORN: *International Commercial Arbitration ...*, §4.04[A][1][b][iii].

Pokud se pohybujeme na evropské úrovni, přichází v úvahu EÚml a její čl. 6 odst. 2. Ten shodně s NYÚml umožňuje explicitní i implicitní volbu rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu a stanoví, že rozhodným právem při absenci volby rozhodného práva je právní řád místa, kde má být vydán rozhodčí nález. V případě, že v době, kdy je tato otázka projednávána u soudu, nelze určit, kdy a kde k vydání dojde, soud aplikuje své vlastní kolizní normy pro určení rozhodného práva.

Mimo tyto mezinárodní úmluvy je otázka určení rozhodného práva obsažena i v čl. 34(2)(a)(i) ve spojení s čl. 36(1)(a)(i) Vzorového zákona UNCITRAL, jenž přejalo do svých právních řádů mnoho států. Úprava v něm obsažená je totožná s NYÚml.

Ve spojitosti s určením rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu může nastat několik situací:¹¹⁴

- a) strany si explicitně zvolí rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu,¹¹⁵
- b) strany si zvolí místo rozhodčího řízení, avšak nedojde k volbě *lex causae* smlouvy hlavní¹¹⁶/dojde k volbě *lex causae*, ale na základě *lex mercatoria* a absentuje rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu¹¹⁷ – právem rozhodným pro rozhodčí smlouvu je *lex loci arbitri*,
- c) strany si zvolí *lex causae* smlouvy hlavní, ale nezvolí místo rozhodčího řízení ani rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu – právem rozhodným pro rozhodčí smlouvu je *lex causae*,¹¹⁸
- d) strany si zvolí místo rozhodčího řízení, avšak nedojde k volbě *lex causae* smlouvy hlavní ani rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu a *lex causae* nebude následně při určení totožné s *lex loci arbitri* – tato situace je vzácná a rozhodným právem pro rozhodčí smlouvu bude taktéž *lex loci arbitri*, neboť v takové situaci nelze dovozovat na domnělou vůli stran,¹¹⁹

¹¹⁴ ARZANDEH, Ardavan, HILL, Jonathan. Ascertaining the proper law of an arbitration clause under english law. *Journal of Private International Law* [online], 2009, roč. 5, č. 3, s. 428 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17536235.2009.11424365>.

¹¹⁵ BLACKABY: *Redfern and Hunter...*, s. 158.

¹¹⁶ Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 19. prosince 2013 ve věci VSC Steel Company Ltd v. Habas Sinai Ve Tibbi Gazlar Istihsal Andustrisi AS, [2013] EWHC 4071 (Comm).

¹¹⁷ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 24. března 1987 ve věci Deutsche Schachtbau- und Tiefbohrgesellschaft mbH v Ras Al-Khaimah National Oil Co., [1986 D NO. 2196] [1987 R NO. 273].

¹¹⁸ ARZANDEH: *Ascertaining the proper...*, s. 429.

¹¹⁹ Rozhodnutí House of Lords ze dne 14. června 1970, ve věci Companie Tunisienne de Navigation SA v Companie d'Armement Maritime SA, [UKHL J0714-1]; RAO, Rama C. Proper law of contracts with arbitration clauses. *Journal of the Indian Law Institute* [online], 1987, ro. 29, č. 1, s. 62 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43951056>.

- e) strany si nezvolí ani místo rozhodčího řízení, *lex causae* smlouvy hlavní ani rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu – v takové situaci dojde k stanovení *lex causae* na základě kolizních pravidel typicky např. podle Nařízení Řím I a tento určený právní řád bude rozhodným právem i pro rozhodčí smlouvu,¹²⁰
- f) rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu absentuje, avšak *lex causae* smlouvy hlavní je zvolené, stejně tak je zvolené *lex loci arbitri*, jenže to je rozdílné.¹²¹

Je na místě uvést, že v této podkapitole budou rozebrány kolizněprávní přístupy pracující se situacemi nastíněnými pod písmeny a) a f). Tedy počínaje explicitní volbou rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu stranami. Následně s rozebráním implicitní volby rozhodného práva stranami, u níž je otázkou, zda se kloní spíše k *lex loci arbitri* či *lex causae*, když se tyto liší. Se zakončením v postupu při absenci volby rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu.

3. 1. 1. Explicitní volba rozhodného práva

Byť je tato varianta nejméně vítaná a nevhodnější, jedná se o přístup v praxi nejméně využívaný.¹²² Často tomu může být z důvodu věnování většinové pozornosti kontraktu jako takovému.¹²³ Je možné uvažovat i o tom, že např. rozhodčí doložka bývá i jedním z posledních ujednání, jemuž není dále stranami věnována pozornost. Strany mohou dovozovat, že na ní bude užito *lex causae*, jelikož jde o součást hlavní smlouvy. Nebo naopak mohou dovozovat, že vše spojené s rozhodčím řízením se bude řešit pod taktovkou *lex loci arbitri*.¹²⁴

V možnosti volby rozhodného práva je projevena zásada autonomie vůle stran. Tato je mimo mezinárodní úmluvy¹²⁵ projevena i v různých národních právních řádech, jako jsou např. Velké Británie,¹²⁶ Švédsko,¹²⁷ Švýcarsko.¹²⁸

3. 1. 2. Implicitní volba práva stranami

Tento přístup přichází v úvahu, když není výslovně stranami ujednáno právo pro rozhodčí smlouvu, avšak dojde k volbě rozhodného práva pro některý z esenciálních aspektů

¹²⁰ ARZANDEH: *Ascertaining the law...*, s. 429.

¹²¹ Tamtéž, s. 429.

¹²² PLAVEC: *The Law Applicable...*, s. 85, 97.

¹²³ Tamtéž, s. 99-100.

¹²⁴ Tamtéž, s. 98.

¹²⁵ Čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml; čl. 6 odst. 2 EÚml.

¹²⁶ Čl. 103 odst. 2 písm. b) AA.

¹²⁷ Čl. 48 odst. 2 LSF.

¹²⁸ § 178 odst. 2 IPRG.

rozhodčího řízení. Těmito aspekty jsou typicky *lex causae* hlavní smlouvy a volba místa rozhodčího řízení, potažmo *lex loci arbitri*.

Implicitní volbu rozhodného práva, jak bylo zmíněno výše, připouští i mezinárodní úmluvy¹²⁹ a Vzorový zákon UNCITRAL.¹³⁰ Na jejich základě obsahují domnělou volbu práva i některé právní řády napříč světem. Anglie, která přejala do svého čl. 103 odst. 2 písm. b) Arbitration Act 1996 znění NYÚml, výslovně stanovila implicitní volbu rozhodného práva i v rámci druhého kroku jejich třístupňového testu.¹³¹

Pokud je situace taková, že *lex causae* a *lex loci arbitri* je stejné, nevzniká zde fakticky žádný spor o to, jaké rozhodné právo je možné dovodit na základě domnělé vůle stran. Situace je však jiná, když zvolené *lex causae* je odlišné od *lex loci arbitri*. Zde je nasnadě otázka, jaký z hraničních určovatелů strany zamýšlely a zda vůbec měly záměr některý z nich zamýšlet. Odpověď na tyto otázky není napříč jurisdikcemi jednotná. V následujících pasážích budou představeny argumenty ve prospěch, ale i v neprospěch jednotlivých přístupů.

3. 1. 2. 1. Na základě *lex causae*

Ve prospěch tohoto přístupu hovoří fakt, že rozhodčí smlouva může být typicky jednou z mnoha dalších doložek, které hlavní smlouva obsahuje a volba *lex causae* se může nacházet i poblíž právě této doložky.¹³² Někteří autoři se domnívají, že jde o nejlogičtější způsob určení rozhodného práva s důrazem na zakotvení rozhodčí doložky ve smlouvě hlavní, tím pádem jdoucí ruku v ruce s osudem hlavní smlouvy. Na tomto místě je dáván akcent na její hmotněprávní základ.¹³³ Z ryze praktického hlediska je pro strany jednodušší mít kontrakt spolu se všemi ujednáními podřízený jednotnému právu.¹³⁴ Stejně tak je důležité zmínit, že strany zvolené *lex causae* hlavní smlouvy většinou velmi dobře znají, což může taktéž hovořit ve prospěch aplikace *lex causae*,¹³⁵ neboť jak ukazuje výzkum Queen Mary University of London, strany volí rozhodné právo typicky ještě před samým procesem sjednávání smlouvy a jako

¹²⁹ Čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml; čl. 6 odst. 2 EÚml.

¹³⁰ Čl. 34 odst. 2 písm. a) bod i) ve spojení s čl. 36 odst. 1 písm. a) bod i) Vzorového zákona UNCITRAL.

¹³¹ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012, ve věci Sulamérica Cia Nacional v Enesa Engelharia, [2012] EWCA Civ 638.

¹³² BLACKABY: *Redfern and Hunter*..., s. 158.

¹³³ BANTEKAS, Ilias. The Proper Law of the of the Arbitration Clause: A Challenge to the Prevailing Orthodoxy. *Journal of International Arbitration* [online], 2010, roč. 27, č. 1, s. 1-8 [cit. dne 27. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/joia2010002>.

¹³⁴ Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi A.S. v. OOO Insurance Company Chubb, [2020] UKSC 38; PLAVEC: *The Law Applicable*..., s. 99.

¹³⁵ BANTEKAS: *The Proper Law*..., s. 5.

jedno z nejdůležitějších kritérií berou právě znalost takového práva.¹³⁶ Ve prospěch hovoří i pojetí doktríny *separace* v restriktivním slova smyslu.¹³⁷

Existuje však několik argumentů, které mohou působit proti volbě *lex causae* jakožto domnělé volbě rozhodného práva. Může tomu být na základě samotné povahy rozhodčí smlouvy, která, jak jsem nastínila v předchozích kapitolách, nemá standardní hmotněprávní charakter a prolíná se s procesněprávní rovinou. Tato blízkost s rozhodčím řízením je znatelná z přenosu pravomoci rozhodnout spor ze soudu na rozhodce a může naznačovat spíše aplikaci právního řádu platného v místě konání rozhodčího řízení. Taktéž primární cíl, který sleduje hlavní smlouva, je zakotvit práva a povinnosti z kontraktu jako takového vyplývající, zatímco primárním cílem rozhodčí smlouvy je způsob řešení sporu.¹³⁸

Stejně tak by měly okolnosti jasně nasvědčovat tomu, že vůle stran k takovéto implikované volbě směřovala.¹³⁹ Může tomu tak být např. na základě ustálené praxe stran, korespondence mezi stranami, nebo to může vyplývat z chování stran v průběhu procesu.¹⁴⁰ Tyto závěry můžeme dovozovat na základě Nařízení Řím I, které byť ve svém čl. 1 odst. 2 písm. e) jasně vylučuje rozhodčí smlouvu ze své působnosti, lze se alespoň čistě inspiračně opřít o čl. 3 odst. 1, dle něhož „volba musí být vyjádřena výslovně nebo jasně vyplývat z ustanovení smlouvy nebo okolností případu.“¹⁴¹

Tento přístup je považován za dominantní napříč několika jurisdikcemi.

Nejviditelnější je v rozhodovací praxi britských soudů, které konstantně rozhodují ve prospěch *lex causae* v případech, kdy je toto odlišné od *lex loci arbitri*. V rozhodnutí *Sonatrach v. Ferrell* bylo dovozeno, že *lex loci arbitri* se užije jen pokud není explicitně zvolené *lex causae*.¹⁴² Ve věci *Arsanovia v. Cruz City* soud zdůraznil, že volba místa rozhodčího řízení není sama o sobě dostačujícím ukazatelem.¹⁴³ Stejně závěry můžeme pozorovat i v dalších

¹³⁶ Queen Mary University of London. *2010 International Arbitration Survey: Choices in International Arbitration* [online]. Londýn: Queen Mary University of London, 2010, s. 11-12. Dostupné z: <https://arbitration.qmul.ac.uk/research/2010/>.

¹³⁷ Srov. kapitola 2. 2. 1.

¹³⁸ PLAVEC: *The Law Applicable...*, s.99-100.

¹³⁹ CZERNICH, Dietmar. The Law Applicable to the Arbitration Agreement. In: KLAUSEGGER, Christian, KLEIN, Peter (eds.). *Austrian Yearbook on International Arbitration 2015*. Vídeň: C. H. Beck, 2015, s. 79-80.

¹⁴⁰ Srov. PLAVEC: *The Law Applicable...*, s. 99.

¹⁴¹ Čl. 1 odst. 2 písm. e) Nařízení Řím I.

¹⁴² Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. října 2001 ve věci *Sonatrach Petroleum Corporation (BVI) v. Ferrell International Ltd*, [2001] EWHC 481 (Comm).

¹⁴³ Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 20. prosince 2012, ve věci *Arsanovia Ltd v. Cruz City 1 Maritus Holdings*, [2012] EWHC 3702.

rozhodnutích britských soudů, v nichž je opakovaně poukazováno na *lex causae*, jakožto dostatečně silný hraniční určovatel.¹⁴⁴

Singapurská rozhodovací praxe byla nejprve přikloněna k aplikaci *lex loci arbitri*, jakožto domnělého rozhodného práva,¹⁴⁵ nicméně tato se změnila přelomovým rozhodnutím vrchního soudu ve věci BCY v. BCZ.¹⁴⁶ V tomto rozhodnutí soud užil doktrínu separace v restriktivním pojetí a zdůraznil, že pokud není zjevný opak, zamýšlely strany *lex causae* rozšířit i na rozhodčí doložku.¹⁴⁷

V kontinentální doktríně se můžeme s tímto přístupem setkat v Nizozemsku, kde soud shrnul, že strany obecně zamýšlejí, aby se explicitní volba rozhodného práva pro hlavní smlouvu vztahovala i na rozhodčí doložku.¹⁴⁸ V Rakousku je situace kontroverzním tématem a soudy by měly přistupovat k otázce aplikace *lex causae* „případ o případu“, jak uzavřel rakouský nejvyšší soud.¹⁴⁹ Avšak pokud okolnosti nenasvědčují opaku, dochází k aplikaci *lex causae* u většiny případů.¹⁵⁰ V praxi německých soudů se přístupy různí, nicméně se spíše přiklonily k aplikaci *lex causae*.¹⁵¹

3. 1. 2. 2. Na základě *lex loci arbitri*

Tento přístup spočívá typicky ve volbě místa rozhodčího řízení, neboť právě právní řád tohoto místa bude použit, pokud strany nestanoví jinak. Dle mého názoru lze v této části zmínit i odkaz na rozhodčí instituci, která má spor rozhodovat. Pokud strany přímo neodkáží na místo rozhodčího řízení, ale odkáží na instituci, má se za to, že strany zamýšlejí, aby místem rozhodčího řízení bylo sídlo této instituce.¹⁵²

¹⁴⁴ Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. listopadu 2005, ve věci Svenska Petroleum Exploration AB v Government of the Republic of Lithuania & AB Geonafta, [2005] EWHC 2437; Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. února 2004, ve věci Peterson Farms Inc v. C & M Farming Ltd, [2004] EWHC 121 (Comm).

¹⁴⁵ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 19. června 2014 ve věci FirstLink Investments Corp Ltd v GT Payment Pte Ltd and others, [2014] SGHCR 12.

¹⁴⁶ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 9. listopadu 2016, ve věci BCY v. BCZ, [2016] SGHC 24.

¹⁴⁷ Tamtéž; CHATTERJEE, Biswajit. Clarity on Law Governing the Arbitration Agreements [online]. [squirepattonboggs.com](https://www.squirepattonboggs.com), listopad 2016 [cit. dne 28. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.squirepattonboggs.com/-/media/files/insights/publications/2016/12/clarity-on-law-governing-arbitration-agreements/25371--singapore-decision-client-alert.pdf>.

¹⁴⁸ Rozhodnutí Gerichtshof den Haag ze dne 4. srpna 1993, ve věci Oweri Commercial Inc v. Dielle Srl, XIX Y.B. Comm. Arb. 703, 706.

¹⁴⁹ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 19. prosince 2018, 3 Ob 153/18y, bod 9. 2.

¹⁵⁰ Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. června 2015, 18 OCg 1/15v; Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 15. května 2019, 18 OCg 6/18h, bod 5. 3.

¹⁵¹ Rozhodnutí Bundesgerichtshof ze dne 26. listopadu 2020, I ZR 245/19.

¹⁵² CZERNICH: *The Law Applicable ...*, s. 80-81.

Ve prospěch tohoto přístupu hovoří procesní charakter rozhodčí smlouvy, o němž již bylo pojednáno v první kapitole. Tedy fakt, že rozhodčí smlouva, byť v základu hmotněprávní, se svou povahou kloní spíše k rozhodčímu řízení jako takovému, k procesní stránce věci. Argumentem, který vychází z této premisy je, že pokud strany určí místo rozhodčího řízení, dávají najevo svou vůli podřídit rozhodčí smlouvu právu platnému v tomto místě, tedy *lex loci arbitri*.¹⁵³ Zastánci tohoto přístupu se přiklání k doktríně separace pojaté v extenzivním rozsahu, přistupující k rozhodčí smlouvě jako automaticky samostatnému a nezávislému ujednání na smlouvě hlavní.¹⁵⁴

Ve prospěch aplikace hovoří i jistá míra opatrnosti a racionality, kterou by měl mít rozumný podnikatel, tedy že stranám by mělo jít především o to, aby byl rozhodčí nález uznatelný a vykonatelný. V návaznosti na to musí být uznatelná a vykonatelná především rozhodčí smlouva, na níž je celé rozhodčí řízení postaveno. Na základě toho by se z logiky věci měl takový podnikatel soustředit na místo rozhodčího řízení, aby právě v tomto místě byla rozhodčí smlouva považována za platnou a vykonatelnou, neboť v opačném případě by mohl riskovat vydání nevykonatelného rozhodčího nálezu.¹⁵⁵

Na základě výzkumu Queen Mary University of London si strany vybírají místo rozhodčího řízení především na základě přístupu konkrétního právního řádu, jakou mírou je proarbitrážní a naopak. S jakými závěry přichází soudy tohoto státu v oblasti uznání a výkonu rozhodčích nálezů.¹⁵⁶ V komparaci s výběrem *lex causae* lze uzavřít, že strany při určení *lex causae* neberou většinou v potaz okolnosti, které se dotýkají rozhodčího řízení, včetně rozhodčího nálezu jako takového. Spíše se soustředí na právní řád, který dává co nejlepší podmínky pro meritum možného budoucího sporu.

Proti této domnělé volbě rozhodného práva hovoří okolnost, kdy si strany samy nezvolily místo rozhodčího řízení. Takové místo vyberou např. sami rozhodci a tím pádem nelze

¹⁵³ NAZZINI: Law Applicable to the Arbitration Agreement: Towards Transnational Principles. *The International and Comparative Law Quarterly* [online], červenec 2016, roč. 65, č. 3, s. 689 [cit. dne 28. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0020589316000233>.

¹⁵⁴ BORN: *International Commercial Arbitration*..., §4.04[A][2][d][ii].

¹⁵⁵ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 19. června 2014 ve věci FirstLink Investments Corp Ltd v GT Payment Pte Ltd and others, [2014] SGHCR 12, bod 14; MILES, Wendy J, GOH, Nelson. A Principled Approach Towards the Law Governing Arbitration Agreements. In: KAPLAN, Neil, MOSER, Michael J (eds.). *Jurisdiction, Admissibility and Choice of Law in International Arbitration: Liber Amicorum Michael Pryles*. Kluwer Law International, 2018, s. 390.

¹⁵⁶ Queen Mary University of London. *2010 International Arbitration Survey: Choices in International Arbitration* [online]. Londýn: Queen Mary University od London, 2010, s. 17. Dostupné z: <https://arbitration.qmul.ac.uk/research/2010/>.

hovořit o domnělé volbě rozhodného práva, neboť absentuje vůle stran.¹⁵⁷ Dalším negativním faktorem může být samotná doktrína separace, jež je vykládána v restriktivním pojetí. Jak jsem popsala v druhé kapitole, doktrína separace slouží k ochraně osudu rozhodčí smlouvy. Pouze v takové situaci dochází k její legitimní aktivaci. Neznamená sama o sobě, že je nutné přistupovat k rozhodčí smlouvě jako k automaticky nezávislému ujednání na smlouvě hlavní.

Tento přístup můžeme spatřovat i v judikatuře soudů, byť převládajícím je *lex causae*.

Britské soudy se několikrát odchýlily od převládající rozhodovací praxe. Vrchní soud ve svém rozhodnutí ve věci *XL Insurance v. Owens* zaujal postoj ve prospěch *lex loci arbitri*, a to na základě dvou premis. Jednou z nich byla samotná volba místa rozhodčího řízení spolu s výslovnou aplikací AA na rozhodčí proces. Druhou byla možnost odchýlení se od *lex causae*, která byla již dříve judikována britskými soudy.¹⁵⁸ Odvolací soud došel ke stejným závěrům ve věci *C v. D*, v němž dovedl, že je sice výjimečné, aby se rozhodné právo lišilo od *lex causae*, ale ještě více výjimečné je, když se liší od *lex loci arbitri*. Na základě tohoto odůvodnění dovedl soud svůj závěr, že *lex loci arbitri* je domnělým rozhodným právem rozhodčí smlouvy.¹⁵⁹

Ve věci *FirstLink* dal High Court of Singapore taktéž přednost *lex loci arbitri*. Svůj závěr odůvodnil tak, že rozhodčí smlouva působí svými účinky většinou až ve chvíli, kdy vznikl spor. Dává tak větší smysl, že strany zamýšlely *lex loci arbitri*, neboť to bude i nezávislé ve vztahu právě ke sporu vzniklému typicky nějakým porušením smlouvy, a tím pádem i vůči *lex causae*. Mimo toto odůvodnění soud poukázal na fakt, že místo rozhodčího řízení je i místem, v němž mohou strany podávat opravné prostředky proti rozhodčímu nálezu a s tím úzce spojené rozhodčí smlouvy. Je tak vhodné, aby byla zachována kontinuita mezi procesním i hmotným právem s ohledem na rozhodčí smlouvu.¹⁶⁰

3. 1. 3. Určení rozhodného práva při absenci volby práva

Při absenci volby rozhodného práva postupují soudy podle kolizních pravidel fóra.¹⁶¹ Pokud jde o rozhodce, kteří budou muset rozhodnout o své příslušnosti, nelze hovořit o

¹⁵⁷ GAILLARD: *Fouchard Gaillard Goldman...*, s. 227-228.

¹⁵⁸ Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 28. července 2000 ve věci *XL Insurance Limited v Owens Corning*, [1999] EWHC J0728-12.

¹⁵⁹ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 5. prosince 2007, ve věci *C v. D*, [2007] EWCA Civ 1282.

¹⁶⁰ Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 19. června 2014 ve věci *FirstLink Investments Corp Ltd v GT Payment Pte Ltd and others*, [2014] SGHCR 12.

¹⁶¹ PALKOVSKÁ: *Právo rozhodné pro...*, s. 17.

kolizních pravidlech fóra. Z hlediska očekávání stran a obecně právní jistoty je však na místě, aby užili kolizních norem místa rozhodčího řízení.¹⁶² Zůstávají však i takové názory, že jsou rozhodci úplně nezávislí na takovém právním řádu a mají aplikovat takové kolizní normy, které považují za vhodné.¹⁶³

Jelikož je signatářem NYÚml většina států světa, primárně dochází k aplikaci čl. 5 odst. 1 písm. a), který stanoví, že při absenci volby práva se užije právního řádu místa, v němž byl rozhodčí nález vydán. Na evropské úrovni vychází ze stejných závěrů čl. 6 odst. 2 písm. b) EÚml, který stanoví shodně místo vydání rozhodčího nálezu. Nad rámec však dodává, že pokud takové místo nelze určit, aplikuje soud své kolizní normy.

Pokud se stane, že stát není vázán žádnou z těchto mezinárodních úmluv, dojde ke klasickému postupu v rámci mezinárodního práva soukromého, a to sice k aplikaci kolizních norem tohoto státu, jako např. § 117 ZMPS,¹⁶⁴ nebo čl. 48 odst. 2 LSF. Ve Švédsku je pracováno s explicitní volbou rozhodného práva a není možné dovozovat na domnělou volbou rozhodného práva,¹⁶⁵ což potvrdil i odvolací soud.¹⁶⁶ V absenci kolizní normy se postupuje podle pravidel fóra.

V angloamerické právní doktríně se o tomto kroku hovoří jako o užití práva nejužšího spojení. Jde o třetí krok v třístupňovém testu, který zavedl Court of Appeal rozsudkem ve věci *Sulámerica*.¹⁶⁷ Právo nejužšího spojení je možné aplikovat v situaci, kdy nelze hovořit o volbě rozhodného práva. Na základě něho dojde k aplikaci buď práva rozhodného pro hlavní smlouvu nebo práva místa rozhodčího řízení. Dle určitých názorů však nelze přesně vymezit, který z právních řádů má k rozhodčí smlouvě v základu nejužší spojení, což vede k nepředvídatelným a často svévolným závěrům.¹⁶⁸

¹⁶² TWEEDDALE, Andrew, TWEEDDALE, Keren. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005, s. 220.

¹⁶³ BERNARDINI, Piero. Arbitration Clauses: Achieving Effectiveness in the Law Applicable to the Arbitration Clause. In: VAN DEN BERG, Albert Jan. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9*. Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 200. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.

¹⁶⁴ Srov. § 117 ZMPS.

¹⁶⁵ HOPE, James, JOHANSSON, Lisa. What Is the Governing Law of the Arbitration Agreement? A Comparison Between the English and Swedish Approaches. In: CALISSENDORFF, Axel, SCHÖLDSTRÖM, Patrik (eds). *Stockholm Arbitration Yearbook 2021*. Kluwer Law International, 2021, s. 159. Dostupné z: databáze kluwerlawarbitration.com.

¹⁶⁶ Rozhodnutí SVEA hovrätt ze dne 19. prosince 2019, T 7929-17.

¹⁶⁷ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012, ve věci *Sulamérica Cia Nacional v Enesa Engenharia*, [2012] EWCA Civ 638, bod 25.

¹⁶⁸ BORN: *The law governing...*, s. 830, 832.

3. 2. *Pro validatis* přístup

Tento přístup si klade za cíl udržet rozhodčí smlouvu v platnosti a naplnit tak její primární účel, a to sice splnit vůli stran směřující k podřízení sporů rozhodčímu řízení.¹⁶⁹ Pokud je materiální platnost či samotná existence rozhodčí smlouvy zachována pod jakýmkoliv rozhodným právem, které přichází v potaz, dojde k aplikaci tohoto právního řádu. Jde ruku v ruce i s oběma výše zmíněnými úmluvami, které taktéž vychází z presumované platnosti rozhodčí smlouvy a představuje tak velmi efektivní přístup při určení rozhodného práva.¹⁷⁰

Born k tomu uvádí, že strany nezamýšlely podřídít svou rozhodčí smlouvu právnímu řádu jediné jurisdikce. Spíše zamýšlely, aby tato smlouva byla platná a tím pádem vykonatelná. Kritizuje stejně tak i klasické kolizní přístupy, které dle jeho názoru vedou k nesourodým závěrům soudů a věnují se vždy jedinému hraničnímu určovateli. Na závěr uvádí, že bychom se při posuzování měli zaobírat jen a pouze úmyslem stran podřídít spory rozhodčímu řízení a tím pádem podřídít rozhodčí smlouvu takovému rozhodnému právu, které ji udrží v platnosti, nikoliv věnovat naši pozornost hraničním určovatelům.¹⁷¹

S Bornovým názorem se však neztotožňují všichni a lze k němu přistoupit i s trochou kritiky. Jedním z uvedených problémů jsou podle něho nesourodé závěry soudů. K tomu lze uvést, že různé okolnosti případů v mezinárodním právu soukromém si žádají různorodé výsledky.¹⁷² Ztotožňují se s vyjádřením důležitosti úmyslu stran ohledně uzavření platné rozhodčí smlouvy, avšak nemohu opomenout důležitost hraničních určovatelů, které jsou esenciální součástí mezinárodního práva soukromého, a které právě spojují danou otázku s rozhodným právem státu. Tyto určovatelé existují jako prvek určitého vztahu k tomuto právnímu řádu.

Ve své čisté formě je tento přístup, troufám si říci, nebezpečný, protože by mohl nadělat více škody než užítku, a to především v právní jistotě stran. Představme si situaci, že si strany zvolily jako rozhodné právo hlavní smlouvy právní řád státu A a místo rozhodčího řízení ve státě B. Z nějakého důvodu by nebyla rozhodčí smlouva platná ani podle *lex causae*, ani podle *lex loci arbitri*. Pokud by se soud čistě hypoteticky uchýlil k užití *pro validatis* přístupu v jeho

¹⁶⁹ PALKOVSKÁ: *Právo rozhodné pro...*, s. 18.

¹⁷⁰ BORN: *The Law Governing...*, s. 834.

¹⁷¹ Tamtéž, s. 834-835.

¹⁷² GLICK, Ian, VENKATESAN, Niranjan.(eds.). Choosing the Law Governing the Arbitration Agreement. In: KAPLAN, Neil, MOSER, Michael J (eds.). *Jurisdiction, Admissibility and Choice of Law in International Arbitration: Liber Amicorum Michael Pryles*. Kluwer Law International, 2018, s. 148-149.

ryzí formě, hledal by právní řád, který by sice udržel rozhodčí smlouvu v platnosti, avšak by nijak nesouvisel se samotnou rozhodčí smlouvou, ani s místem rozhodčího řízení, či s kontraktem jako takovým. Na tomto místě se ztotožňuji s Palkovskou, která vnímá přístup *pro validatis* v jeho ryzí podobě jako vedoucí k možným absurdním závěrům.¹⁷³

Napříč jurisdikcemi dochází k uplatňování tohoto přístupu, avšak v jeho omezené podobě. Jako hlavního zastávce umírněnější verze *pro validatis* můžeme uvést Švýcarsko a jeho § 178 odst. 2 IPRG, jehož hlavním účelem je udržet rozhodčí smlouvu platnou.¹⁷⁴ Dle tohoto kolizního pravidla je rozhodčí smlouva platná, pokud:

- a) je v souladu s právním řádem státu, který si pro ni strany zvolily, nebo
- b) *lex causae* smlouvy hlavní, nebo
- c) je platná podle právního řádu Švýcarska.¹⁷⁵

Účelem tohoto kolizního pravidla je vyhnout se sporům ohledně materiální platnosti rozhodčí smlouvy.¹⁷⁶ To je zřetelné i na skutečnosti, že možnosti a) - c) pro určení rozhodného práva jsou si postavené narovno.¹⁷⁷ V situaci, kdy by tedy např. volba rozhodného práva stranami zneplatnila rozhodčí smlouvu, je možné uplatnit *lex causae*, či právní řád Švýcarska, kdy tyto by mohly udržet platnost rozhodčí smlouvy.

Je předmětem debat, zda lze omezit tuto možnost např. pouze k jedné z variant, tedy např. že si strany vymezi, že platnost se bude posuzovat pouze podle *lex causae*. Vzhledem k tomu, že celé rozhodčí řízení je postaveno na smluvním základě, mohlo by být podle Girsbergera přijatelné, aby si strany zúžily rozsah tohoto ujednání, avšak za předpokladu, že jsou obě strany znalé takového práva.¹⁷⁸

Stejná pravidla pro určení rozhodného práva obsahuje i Španělský právní řád.¹⁷⁹

Mimo tyto jurisdikce lze spatřovat přístup *pro validatis* v anglické judikatuře. Nejstarším zaznamenaným případem, v němž House of Lords udržel rozhodčí smlouvu v platnosti, je případ *Hamlyn*. Šlo o to, že rozhodčí řízení mělo proběhnout v Londýně, avšak smlouva hlavní se vázala ke skotskému právu. Podle skotského práva by byla rozhodčí smlouva

¹⁷³ PALKOVSKÁ: *Právo rozhodné pro...*, s. 18.

¹⁷⁴ Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 7. února 2001, 4P.230/2000, bod 2. a).

¹⁷⁵ § 178 odst. 2 IPRG.

¹⁷⁶ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 101.

¹⁷⁷ Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 15. září 2015, 4A_136/2015, bod 2.2.1.

¹⁷⁸ GIRSBERGER: *International Arbitration: Comparative...*, s. 101-102.

¹⁷⁹ Čl. 9 odst. 6 LA.

neplatná, protože nebyly přímo jmenování rozhodci, ale podle anglického práva by byla udržena v platnosti. House of Lords se rozhodla aplikovat anglické právo.¹⁸⁰ Jedna z úvah, z nichž rozhodnutí vzešlo, byla: „...*bylo by plýtváním času, pokud by se mělo za to, že strany uzavřely rozhodčí smlouvu na základě skotského práva, které ji činí neplatnou.*“¹⁸¹

Jedním z nejznámějších rozsudků britských soudů v přístupu *pro validatis* je přelomové rozhodnutí Court of Appeal ve věci *Sulamérica*.¹⁸² V tomto rozsudku došlo mimo jiné i k zakotvení postupu pro určení rozhodného práva rozhodčí smlouvy na základě třístupňového testu, který je využíván v angloamerické právní doktríně do nynějška. Je jím:

- 1) právo explicitně zvolené stranami, pokud to absentuje, pak
- 2) právo implicitně zvolené stranami, pokud to nelze seznat, pak
- 3) právo nejužšího spojení.¹⁸³

Soud se rozhodl nepřiklonit k *lex causae*, jímž bylo stranami zvolené brazilské právo. Brazilské právo ohrožovalo platnost rozhodčí smlouvy. Soud proto shrnul, že nepovažuje toto právo za implicitně zvolené stranami.¹⁸⁴ Na základě toho se soud uchýlil k aplikaci anglického práva jakožto *lex loci arbitri*, a to v rámci třetího kroku třístupňového testu, tedy práva nejužšího spojení. Byť to z rozsudku explicitně nevyplývá, dle komentátorů soud aplikoval *pro validatis* přístup.¹⁸⁵

3. 3. Transnacionální přístup Francie

Zatímco všechny výše zmíněné přístupy staví svůj základ na rozhodném právu konkrétního státu, Francie zaujala zcela odlišný postoj. Tento staví na myšlence, že nejdůležitějším faktorem určujícím rozsah, platnost a samotnou existenci rozhodčí smlouvy je rozpoznatelný záměr stran.¹⁸⁶

¹⁸⁰ Rozhodnutí House of Lords ze dne 10. května 1894, ve věci *Hamlyn & Co v Talisker Distillery*, [1894] AC 202.

¹⁸¹ Tamtéž, bod Lord Ashbourne.

¹⁸² Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012, ve věci *Sulamérica Cia Nacional v Enesa Engelharia*, [2012] EWCA Civ 638.

¹⁸³ Tamtéž, bod 25.

¹⁸⁴ Tamtéž, bod 31.

¹⁸⁵ PEARSON, Sabrina. *Sulamerica v. Enesa: The Hidden Provalidation Approach Adopted by the English Courts with Respect to the Proper Law of the Arbitration Agreement*. *Arbitration International* [online], 2013, roč. 29, č. 1, s. 124-126 [cit. dne 15. prosince 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/29.1.115>.

¹⁸⁶ BLACKABY: *Redfern and Hunter* ..., s. 164.

Francouzské soudy dospěly k závěru, že rozhodčí smlouva je nezávislá na smlouvě hlavní. Nezávislost se neprojevuje pouze při ohrožení osudu rozhodčí smlouvy ze strany smlouvy hlavní, ale v nezávislosti absolutní.¹⁸⁷ Tato autonomie se dle mého názoru stala základem pro nynější přístup Francie, v němž nejsou uplatňovány kolizní normy, neboť rozhodčí smlouva je plně oddělitelná a mohou na ní být aplikována odlišná pravidla, nadnárodní pravidla.

Francie se plně vymanila z kolizněprávního přístupu. Na místo něho se uchýlila k tzv. transnacionálnímu přístupu. Tento přístup je založen na nezávislosti rozhodčí smlouvy ve vztahu k jakémukoliv právnímu řádu. Jinými slovy se na rozhodčí smlouvu neuzijí ani ty právní řády, které by na ní byly na základě kolizních norem aplikovatelné.¹⁸⁸

První náznaky francouzského přístupu je možné spatřovat v rozhodnutí Kasačního soudu ve věci *Hecht*, v němž soud neutil pro posouzení platnosti rozhodčí smlouvy žádný národní právní řád, a namísto něj posoudil platnost smlouvy na základě vůle stran.¹⁸⁹ Ke stejným závěrům došli soudy v několika dalších rozsudcích.¹⁹⁰

K oficiálnímu zakotvení nadnárodního posouzení platnosti, rozsahu a existence rozhodčí smlouvy došlo v rozhodnutí francouzského Kasačního soudu v případě *Dalico*. V tomto rozsudku soud uvedl narovno, že:

„na základě hmotněprávních pravidel francouzského mezinárodního rozhodčího řízení, je rozhodčí smlouva nezávislá na hlavní smlouvě a existence, či účinnost rozhodčí smlouvy se posoudí, s výhradou imperativních norem francouzského práva a mezinárodního veřejného pořádku, na základě společného úmyslu stran, přičemž není třeba odkazovat na jakýkoliv právní řád.“¹⁹¹

¹⁸⁷ Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 7. května 1963, ve věci Raymond Gosset v. Carapelli, JCP G [1963]; GHASSAN, Taouk. L'autonomie de la clause en droit privé. Droit [online]. Université Montpellier, 2021, s. 10. Dostupné z: <https://theses.hal.science/tel-03548908>.

¹⁸⁸ GAILLARD: *Foucharde Gaillard Goldman*..., s. 218; LEW: *Comparative International Commercial*..., s. 123.

¹⁸⁹ Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 7. července 1972 ve věci Hecht v. Société Buisman's, 70-14.163.

¹⁹⁰ Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 13. prosince 1975 ve věci Menicucci v Mahieux, 104 J.D.I. 106 (1977); Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 20. dubna 1988 ve věci Clark International Finance v. Sud Matériel Service, 1988 REV. ARB. 570; Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 8. října 1997 ve věci Solna International AB v. S.A. Destouche, 1997 I R 233.

¹⁹¹ Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 20. prosince 1993, ve věci Municipalité de Khoms El Mergeb v Société *Dalico*, 91-16.828.

Tento přístup však není napříč státy uznáván a používán, je specifický jen a pouze pro Francii.¹⁹² Je často terčem komentátorů, kteří svou kritiku staví na faktu, že platnost, rozsah i existence smlouvy se musí odvíjet od určitého právního řádu, který stanoví, jaké náležitosti mají být splněné. Nemůže se rozhodčí smlouva řídit podle tzv. „neexistujících náležitostí“, v takových případech nelze mluvit o platné rozhodčí smlouvě. Stejně tak nemůže být kompletně nezávislá na národním právním řádu.¹⁹³

Problematickým aspektem se jeví samotná část uznání a výkonu rozhodčího nálezu, což je viditelné na poměrně aktuálním případě *Kabab-Ji v. Kout Food (KFG)*. Byl uzavřený kontrakt mezi Kabab-Ji a AHFC, jehož součástí byla rozhodčí doložka. Rozhodným právem hlavní smlouvy bylo zvolené anglické právo a rozhodčí řízení se mělo konat pod ICC. Po uzavření kontraktu se AHFC restrukturalizovala do holdingové společnosti KFG, s čímž Kabab-Ji souhlasila pod podmínkou zachování již podepsaných dohod s AHFC. V tomto případě šlo o účinky rozhodčí doložky na tvrzenou třetí stranu (KFG). V rámci rozhodčího řízení ICC shledal, že má kompetenci rozhodovat na základě platné rozhodčí doložky sjednané mezi stranami a svým nálezem uložil povinnost KFG. Po vydání nálezu se paralelně rozběhla řízení u francouzských soudů napadající rozhodčí nález ze strany KFG a u britských soudů pro uznání a výkon rozhodčího nálezu, které byly iniciované Kabab-Ji. Zatímco francouzské soudy podržely rozhodčí doložku v platnosti,¹⁹⁴ britské soudy odmítly rozhodčí nález uznat a následně i vykonat s odkazem na jejich třístupňový test k určení rozhodného práva rozhodčí doložky a v návaznosti na tento, domnělou volbu práva *lex causae*.¹⁹⁵

Francouzský odvolací soud v souladu s ustálenou judikaturou aplikoval, při absenci výslovné volby práva rozhodčí doložky, substantivní pravidla mezinárodního rozhodčího řízení považující rozhodčí doložku za nezávislou na smlouvě hlavní. V návaznosti na rozhodnutí ve věci *Dalico* uvedl následující: „...*existence a platnost jsou interpretovány v souladu s imperativními normami francouzského práva a mezinárodního veřejného pořádku, s odkazem*

¹⁹² NAZZINI: *The Law Applicable...*, s. 694.

¹⁹³ GAILLARD: *Fouchard Gaillard Goldman...*, s. 230-231.

¹⁹⁴ Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 23. června 2020 ve věci *Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company*, n°17/22943; Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 28. září 2022 ve věci *Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company*, n°20-20.260.

¹⁹⁵ Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 20. ledna 2020 ve věci *Kabab Ji SAL v Kout Food Group* [2020] EWCA Civ 6; Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 27. října 2021 ve věci *Kabab Ji SAL v Kout Food Group*, [2021] UKSC 48.

na vůli stran, bez nutnosti odkazu na jakýkoliv národní právní řád.“¹⁹⁶ Nakonec dodal, že volba *lex causae* neurčuje vůli stran, a proto soudy neshledaly jediný důvod k odchýlení se od hmotněprávních pravidel mezinárodního rozhodčího řízení v místě rozhodčího řízení.¹⁹⁷ Francouzský Kasační soud následně toto rozhodnutí potvrdil.¹⁹⁸

Na tomto místě lze na závěr zdůraznit, jak je důležité zvolit si výslovně rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu.¹⁹⁹

3. 4. Dílčí závěr

V této kapitole byly představeny jednotlivé a zároveň vůdčí přístupy, které ovládají určování rozhodného práva rozhodčí smlouvy napříč jurisdikcemi.

Při bližší analýze je jisté, že největším hybatelem je kolizní přístup, který vychází z mezinárodních úmluv, vzorového zákona, a je tak v souhrnu nejužívanějším přístupem napříč jurisdikcemi. Typickou kaskádou pro určení rozhodného práva je: 1) explicitní volba práva stranami, 2) implicitní volba rozhodného práva, 3) právo místa, v němž má být, nebo byl nález vydán, tedy typicky *lex loci arbitri*. Pro svou rigiditu, avšak zároveň nekonzistentnost v rozhodovacích praxích ho lze považovat v určitých aspektech za problematický. Jeho slabinou je, dle mého názoru, domnělá volba rozhodného práva stranami. Na implicitní volbu lze dovozovat nejtypičtěji podle *lex causae* nebo *lex loci arbitri*. Důvodem je jednoznačný nejužší vztah s rozhodčí smlouvou, byť u každého založený na jiném základě. Jak jsem zmiňovala několikrát, pokud uznáme, že *lex causae* je z hlediska vůle stran bližší rozhodčí smlouvě, dovozujeme tak na hmotněprávní povahu rozhodčí smlouvy. Zatímco pokud dáme přednost *lex loci arbitri*, vychází spíše z procesněprávní povahy rozhodčí smlouvy. Já usuzuji na hybridní povahu rozhodčí smlouvy, neboť v ní spatřuji smíšení těchto dvou povah.

Je nadmíru náročné posoudit, zda strany zamýšlely, aby se rozhodné právo rozhodčí smlouvy řídilo podle výslovně vyjádřeného *lex loci arbitri* či *lex causae*. Natož pak v situacích, kdy absentuje zřejmý odkaz na jedno z nich, či se znatelnost z výměny korespondence,

¹⁹⁶ Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 23. června 2020, ve věci Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company, n°17/22943, bod 25.

¹⁹⁷ Tamtéž, bod 27.

¹⁹⁸ Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 28. září 2022, ve věci Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company, n°20-20.260.

¹⁹⁹ LECLERC, Victoria, RIGAUDEAU, Baptiste. A third party, one arbitration agreement, Two Approaches: The French Court's Views on the Law Applicable to the Arbitration Agreement in Kabab-Ji v. Kout Food Group [online]. arbitrationblog.kluwerarbitration.com, 8. září 2020 [cit. dne 28. prosince 2023]. Dostupné z: <https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/09/08/a-third-party-one-arbitration-agreement-two-approaches-the-french-courts-views-on-the-law-applicable-to-the-arbitration-agreement-in-kabab-ji-v-kout-food-group>.

zavedené praxe stran. Tento náznak povětšinou chybí, a tak je na rozhodcích, potažmo soudech, k jakému hraničnímu určovateli se spíše při odkazu na domnělou volbu práva přikloní.

Na základě analýzy rozhodovací praxe jednotlivých jurisdikcí jsem dospěla k závěru, že dle těchto je pouhá volba *lex causae* či *lex loci arbitri* dostatečným indikátorem na dovození domnělé vůle stran. Toto já shledávám za velmi problematické, protože není možné dovozovat, pokud se nemáme zřejmě o co opřít. Je liché dovozovat vůli stran na výslovné volbě rozhodného práva pro hlavní smlouvu nebo místa rozhodčího řízení, pokud k tomu nepřistoupí jakýkoliv jiný indikátor. Volbu *lex causae* typicky mohou ovlivňovat ekonomické, právní či jiné faktory. Naopak místo rozhodčího řízení, potažmo *lex loci arbitri*, je vybíráno na základě přístupu daného státu k mezinárodním arbitrážím, rychlosti řízení či reputaci.

Tím, že soudy či rozhodci za každých okolností dovozují na domnělou volbu práva, dochází k ohrožení právní jistoty stran. Jsou totiž jurisdikce, které se kloní spíše k hmotněprávní povaze rozhodčí smlouvy, užití doktríny separace v restriktivním smyslu, a tím pádem dochází k nadužívání *lex causae* jakožto implicitní volby práva. Jsou naopak jurisdikce, které se kloní spíše k *lex loci arbitri* a užití doktríny separace v extenzivním smyslu. Co je však ještě více viditelné, je nekonzistentnost v příklonu k jedné či druhé variantě, a tím pádem vyvěráni chaosu ústíciho v ohrožení právní jistoty stran.

Pokud by však byla domnělá volba rozhodného práva postavena na rovno s ostatními možnostmi volby práva, jako je tomu ve Švýcarsku, vyřešila by se tím podle mého názoru podstatná část problémů s právní jistotou stran a maximální vykonatelnosti rozhodčích smluv. V takovém případě by nedocházelo k nadužívání implicitní volby rozhodného práva, jakožto typicky druhého kroku, který přichází v potaz při určování rozhodného práva v situacích, kdy není z jednání stran jasný, hmatatelný důkaz o takové vůli. Jak jsem zmínila výše, pouhé odkazování na *lex loci arbitri* či *lex causae* je podle mého názoru jako ukazatel zkrátka nedostatečné, pokud chybí v kontextu celého jednání či chování stran náznak příklonu k jednomu nebo druhému.

Pro validatis přístup je však sám o sobě ve své ryzi podobě neudržitelný a naprosto ne symbiotický s účelem mezinárodního práva soukromého, či samotných mezinárodních úmluv. Jak jsem uváděla v kapitole věnující se tomuto přístupu, mohlo by docházet k naprosto absurdním závěrům a právní jistota stran by tak byla jednoznačně narušena.

Naopak se domnívám, jak jsem naznačila výše, že mírnější verze tohoto přístupu, jak je používána ve Švýcarsku, může přinést určité benefity. Snoubí se v něm hlavní záměr stran, a to

sice maximální umožnění výkonu rozhodčí smlouvy, neboť je postaveno narovno hned několik možných právních řádů. Tím pádem i strany neznalé práva, které by byt' mylně zvolily rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu, které by založilo její neplatnost, by měly šanci na naplnění jejich vůle skrze možné další právní řády.

Transnacionální přístup Francie považuji za velmi problematický, a to především z hlediska uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Neboť je tento přístup uplatňovaný pouze tam a nikde jinde na světě. Pro svoji specifičnost trpí než profituje. Pokud úspěšná strana v řízení chce následně uznat a vykonat takový rozhodčí nález, vznikají dalekosáhlé komplikace, které vyústí v tzv. „začarovaný kruh“ bez úspěšného uznání a výkonu nálezu v potřebném místě.

Na základě těchto mých úvah shledávám jako nejefektivnější přístup, s ohledem na uskutečnění primární vůle stran, a to sice úspěšně zahájit a vést rozhodčí řízení, s následným uznáním a výkonem rozhodčího nálezu, *pro validatis* přístup ve své mírné verzi. Přímý švýcarský model mi přijde jako nejrozumnější varianta hned z několika důvodů.

Zaprvé vychází z postavení všech hraničních určovatелů narovno a netvoří kaskádu hraničních určovatелů. Tato kaskáda zapříčiňuje, že soudy, jež mají v oblibě usuzovat prakticky automaticky na domnělou volbu rozhodného práva, mohou nakonec dovést, že rozhodčí smlouva je neplatná na základě takovéto domnělé volby práva. Zatímco pokud by byly všechny hraniční určovatelé postaveny narovno, dává tím větší prostor pro maximální efektivitu výkonu rozhodčí smlouvy a tím pádem i primárního záměru stran.

Stejně tak se ve švýcarském modelu mimo volbu práva, počítá i s *lex causae*. Toto reflektuje doktrínu separace tak, jak je všeobecně přijímána, tedy v restriktivním smyslu. Zároveň však norma ztělesněná v § 178 odst. 2 IPRG počítá i s variantou, že by samo rozhodné právo *lex causae*, či stranami zvolené rozhodné právo mohlo rozhodčí smlouvu ohrozit, a tak obsahuje jakýsi korektiv pro takové případy v právním řádu Švýcarska. Tato třetí varianta sice lehce nabourává doktrínu separace v restriktivním smyslu, avšak na takové bázi, na níž by dle mého názoru měla být doktrína separace postavena. To sice na ochraně i před ohrožením ze strany daného rozhodného práva.

Jak jsem zmínila v druhé kapitole, nejsem zastáncem extenzivního pojetí doktríny separace. V návaznosti na toto mé přesvědčení ani neshledávám automatickou nutnost oddělení rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní v každém jednotlivém případě. K oddělení a užití jiného právního řádu, než toho určeného podle *lex causae* by však mělo dojít kdykoliv, kdy by takové rozhodné právo rozhodčí smlouvu ohrozilo. A to, byt' by soud či rozhodce shledal jakousi

domnělou volbu rozhodného práva. Měly by existovat na rovno postavené další hraniční určovatelé, které by teoreticky mohly udržet rozhodčí smlouvu v platnosti a dovedly ji tak ke zdárnému výkonu.

Na závěr bych ráda odpověděla na mnou položenou otázku, jaký způsob určení rozhodného práva se mi jeví jako nejefektivnější. Z důvodů uvedených výše jsem dospěla k závěru, že nejefektivnějším přístupem je *pro validatis* v jeho umírněné verzi. Tento přístup nabízí hned několik možností aplikace rozhodného práva na základě hraničních určovatelů navzájem si postavených narovno. Toto já sledávám jako nejvíce efektivní a proarbitrážní s odkazem na odůvodnění výše.

4. Český přístup určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu

Tato kapitola bude věnována české právní úpravě určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu v § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS. Po popsání v tuzemsku užívaného kolizního přístupu bude následovat finální podkapitola, v níž zaměřím svou pozornost na to, jak reflektuje naše národní právní úprava nejefektivnější přístup na poli určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu. Je na místě uvést, že finální podkapitola odráží můj pohled na danou problematiku.

4. 1. Určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu dle § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS

Ustanovení § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS stanoví, že „*Ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy se posuzují podle právního řádu státu, v němž má být vydán rozhodčí nález.*“²⁰⁰ Toto ustanovení navazuje na § 36 odst. 1 RozŘ, který nabytím účinnosti ZMPS pozbyl platnosti. Podle § 36 odst. 1 RozŘ se ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy posuzovaly podle RozŘ, pokud byl rozhodčí nález vydán v tuzemsku.²⁰¹ Ustanovení § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS upřesňuje a dalo by se říci, že staví narovno, co na základě § 36 odst. 1 RozŘ dovozovala doktrína. Tedy, že pro ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy je právem rozhodným právní řád platný v místě předpokládaného vydání rozhodčího nálezu.²⁰²

Pod pojem ostatní záležitosti lze zahrnout všechny záležitosti týkající se rozhodčí smlouvy s výjimkou přípustnosti (arbitrability) a formální platnosti, neboť tyto mají svá vlastní kolizní pravidla v § 117 odst. 1 věta první a § 117 odst. 2 ZMPS. Protože se tato práce zabývá existencí, materiální platností a rozsahem rozhodčí smlouvy, dotýká se právě ustanovení § 117 odst. 1 věta druhá.²⁰³

Právním řádem státu, v němž má být rozhodčí nález vydán, bude typicky *lex loci arbitri*. Za místo rozhodčího řízení lze v intencích zmíněného ustanovení považovat místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu, nikoliv geografickém. Na základě usnesení Nejvyššího soudu půjde o právní domicilaci sporu. Pod místo konání rozhodčího řízení v právním smyslu

²⁰⁰ § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS.

²⁰¹ § 36 odst. 1 RozŘ.

²⁰² BŘÍZA: *Zákon o mezinárodním...*, s. 684; Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012, zvláštní část, str. 69.

²⁰³ Tamtéž, s. 684.

nespadá místo projednání věci, tedy např. místo ústního jednání, místo vyslechnutí svědka či místo podpisu rozhodčího nálezu.²⁰⁴

Na rozdíl od čl. 5 odst. 1 písm. a) NYÚml pracuje ZMPS s místem, v němž má teprve být rozhodčí nález vydán, nikoliv s místem, kde vydán byl. Lze tak z jeho dikce dovodit, že kolizní pravidlo obsažené v § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS se bezesporu vztahuje i na fázi předcházející vydání rozhodčího nálezu. Není nutné, jako tomu bylo u NYÚml, vést diskuze ohledně působnosti daného ustanovení.

Jak je viditelné ze znění daného ustanovení, neumožňuje česká právní úprava volbu rozhodného práva pro rozhodčí smlouvu stranami. Odlišuje se tím od předchozí právní úpravy v § 29 odst. 2 RozŘ. Toto ustanovení s výjimkou otázky arbitrability připouštělo možnost zvolit si rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu.²⁰⁵ Úprava v § 117 odst. 1 druhé větě se odchyluje od všech zmíněných mezinárodních úmluv a Vzorového zákona UNCITRAL, pro něž je volba práva stranami tou nejpřednější variantou. Stejně tak zahraniční právní řády počítají s volbou rozhodného práva.²⁰⁶

Protože je však ČR signatářskou zemí jak NYÚml, tak EÚml, dojde v daném případě k přednostnímu použití těchto úmluv. Na jejich základě je možné zvolit si rozhodné právo pro rozhodčí smlouvu.²⁰⁷

Lze tak shrnout, že česká právní úprava vychází z kolizního pravidla ve prospěch *lex loci arbitri* bez možnosti ovlivnění rozhodného práva stranami explicitní či implicitní volbou.

4. 2. Jak reflektuje tuzemská právní úprava nejefektivnější přístup?

Který z přístupů k určení rozhodného práva se mně osobně jeví jako nejefektivnější, jsem odůvodnila a uvedla v závěru třetí kapitoly. Je jím *pro validatis* v jeho umírněné verzi. Přímo jsem pak odkazovala na Švýcarsko a jeho § 178 odst. 2 IPRG, který nabízí hned několik způsobů určení rozhodného práva. Tyto jsou si postaveny narovno, netvoří kaskádu a vytváří co nejširší prostor pro výkon rozhodčí smlouvy.

Česká právní úprava je vystavěná na kolizním přístupu, jehož jediným hraničním určovatelem je místo následného vydání rozhodčího nálezu. Toto evokuje, ve srovnání

²⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012.

²⁰⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1256, bod. 36. 11.

²⁰⁶ Srov. § 178 odst. 2 IPRG, čl. 48 odst. 2 LSF.

²⁰⁷ BŘÍZA: *Zákon o mezinárodním...*, s. 686.

s mezinárodními úmluvami a Vzorovým zákonem UNCITRAL, nedostatek v podobě absence volby rozhodného práva stranami. Tímto je kompletně popřena autonomie vůle stran, která provází celé rozhodčí řízení. Je přítomná i na samém počátku rozhodčího řízení, kdy strany na základě své svobodné vůle uzavírají rozhodčí smlouvu. Česká právní úprava vůbec nereflektuje autonomii vůle stran, když odebírá stranám možnost zvolit si rozhodné právo rozhodčí smlouvy.

Samotný fakt, že existuje jediný hraniční určovatel je v tomto případě problematické. Jediný hraniční určovatel nedává příliš veliký prostor pro zachování existence či platnosti rozhodčí smlouvy. Místo vydání rozhodčího nálezu nemusí vždy znamenat pozitivní přínos pro rozhodčí smlouvu v oblasti rozhodného práva. Když už ZMPS odebírá možnost volby rozhodného práva a omezuje tak strany na ovlivnění možných nepříjemných situací v souvislosti s rozhodným právem vzniklých, nebylo by dle mého názoru od věci, když by existoval narovno postavený další hraniční určovatel. ZMPS by tak dával větší možnost zachování platnosti a existence právě širším záběrem ztělesněným v narovno postavených hraničních určovateli. Konkrétně v situacích, kdy *lex loci arbitri* neumožní výkon rozhodčí smlouvy a např. *lex causae* by to umožnilo. Přístup ZMPS by tak byl více proarbitrážní, než je tomu nyní.

Dalo by se polemizovat i nad faktem, zda neumožněním volby rozhodného práva nejsou porušeny základní principy a zásady soukromého práva. Mezinárodní právo soukromé je vnitrostátním právním odvětvím, na nějž se vztahují principy vlastní celému soukromému právu. Konkrétně by čistě teoreticky mohlo jít o narušení autonomie vůle člověka. Na základě toho může každý na svou vlastní odpovědnost a na základě vlastního rozumu tvořit svůj osud. Protože může neplatnost rozhodčí smlouvy způsobit neplatnost samotného rozhodčího nálezu, mělo by být stranám umožněno, aby mohly ovlivnit rozhodné právo, kterým se rozhodčí smlouva řídí. O tomto jsem přesvědčená bez ohledu na mezinárodní úmluvy a Vzorový zákon UNCITRAL.

Dalším principem, který je skrze omezení autonomie vůle stran určitým způsobem narušen, je princip právní jistoty stran. Domnívám se tak z důvodu, že strany mohou na základě mezinárodních úmluv, kterých je ČR signatářem, předvídat, že stejná kolizní pravidla jsou užita i ve vnitrostátním právním řádu. Tento problém úzce souvisí i s náznakem neuzpůsobení vnitrostátní úpravy té mezinárodní.

Pokud bych měla odpovědět na otázku, zda český § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS reflektuje dle mého názoru nejefektivnější přístup na poli určování rozhodného práva rozhodčí smlouvy, odpověděla bych, že nikoliv.

Jak jsem zmínila výše, ustanovení § 117 nekoresponduje s úpravou obsaženou v mezinárodních úmluvách, ani ve Vzorovém zákoně UNCITRAL, když omezuje autonomii vůle stran a nedává možnost volby práva. Količní pravidlo se váže na jediný hraniční určovatel, kterým je místo možného vydání rozhodčího nálezu. Jediným rozhodným právem, které ovlivní budoucí osud rozhodčí smlouvy, je tak *lex loci arbitri*. Toto může dle mého značně ovlivňovat a zužovat výběr místa rozhodčího řízení. Strany neznalé práva mohou vybrat místo rozhodčího řízení bez bližšího průzkumu tamního práva ve vztahu k rozhodčí smlouvě, kdy toto nakonec může ohrozit samotný výkon rozhodčí smlouvy. Nakonec *pro validatis* přístup ve své umírněné verzi je charakteristický mnohostí rozhodných práv, které si jsou v ideálním případě postavené narovno a dávají tak co nejširší prostor pro výkon rozhodčí smlouvy, což značí i proarbitrážní přístup daného státu. Ustanovení § 117 odkazuje pouze na jediný právní řád – *lex loci arbitri*. Ustanovení § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS nereflektuje nejefektivnější přístup určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu.

Závěr

Účelem této práce bylo představit jednotlivé přístupy v oblasti určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu. Jak jsem nastínila již v úvodu, napříč jurisdikcemi se nesetkáme s jednotným přístupem, a to především v situaci, kdy absentuje výslovná volba rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu stranami. Na základě představení jednotlivých přístupů pomocí deskripce, analýzy a komparace judikatury a doktrinálních prací jsem si kladla za první cíl vyvodit nejefektivnější přístup. Druhým cílem bylo provést analýzu tuzemské právní úpravy obsažené v § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS a zhodnotit, jak reflektuje přístup, který je z mého pohledu nejefektivnější.

Před tím, než však mohly být důkladně popsány jednotlivé přístupy určení rozhodného práva, bylo nutné v první kapitole stručně shrnout, co je to rozhodčí smlouva, jaké jsou její definiční znaky a jaké oblasti se skrývají pod pojmem „*rozhodčí smlouva v užším smyslu*.“ Právě této výšeči z hlediska určení rozhodného práva se tato diplomová práce věnovala, a protože je tento pojem často uvedený pod „*ostatními náležitostmi*“, považovala jsem za vhodné uvést, na jaké oblasti se rozhodné právo na základě dále představených přístupů vztahuje. První kapitola byla zakončena pojednáním o povaze rozhodčí smlouvy. Otázka povahy rozhodčí smlouvy není do dnešního dne jednotná. Jak jsem uvedla, vedou se spory o to, zda je spíše hmotněprávní či procesněprávní povahy. Dle mého názoru je tzv. hybridem, tedy na pomezí obojího, protože v jádru naplňuje znaky hmotněprávní, avšak nelze zapomínat na její účinky, které působí do procesněprávní roviny. Pokud by byla jednotná odpověď na otázku povahy mezinárodní rozhodčí smlouvy, mohly bychom skrze to lépe dovodit, zda dojde spíše k užití *lex causae* (značící hmotněprávní povahu), či *lex loci arbitri* (značící procesněprávní povahu).

Následně jsem představila princip, který je na poli mezinárodního rozhodčího řízení jedním z nejdůležitějších – princip separace. Jak jsem uvedla, v dnešní době je tato doktrína užívána v jejím restriktivním pojetí, tedy jen v situacích, kdy dojde k ohrožení rozhodčí smlouvy ze strany hlavní smlouvy. Na základě toho není možné přistupovat k rozhodčí smlouvě jako k automaticky nezávislému ujednání. To má za následek, že není všeobecně uznávané, aby se doktrína užila v situacích, v nichž dochází k ohrožení mezinárodní rozhodčí smlouvy ze strany *lex causae* hlavní smlouvy. Osobně se domnívám, že by mělo dojít k částečnému přehodnocení restriktivního pojetí. Nejsem zastáncí absolutní a automatické oddělitelnosti rozhodčí smlouvy od smlouvy hlavní, avšak nemohu zanevřít na hlavní účel doktríny separace, kterým je ochrana. Ochranná funkce by měla být dle mého názoru aktivována i v situacích, kdy dojde k ohrožení mezinárodní rozhodčí smlouvy ze strany *lex causae* smlouvy hlavní. Následně

by mělo dojít k aplikaci *lex loci arbitri*, pokud toto udrží rozhodčí smlouvu „naživu“. Jen tak může dle mého názoru doktrína *separace* sloužit svému primárnímu účelu.

Třetí kapitola byla věnována jednotlivým přístupům k určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu. Na základě představení jednotlivých přístupů skrze deskripci, analýzu a komparaci judikatury a doktrinálních prací jsem si kladla za cíl vyvodit nejefektivnější přístup. **Tímto přístupem je dle mého názoru *pro validatis* přístup v jeho umírněné verzi.** Domnívám se tak z hlediska nejširšího možného uplatnění hraničních určovatelů, které si v tomto přístupu mohou být narovno postavené a spojovat mezinárodní rozhodčí smlouvu s rozličnými právními řády. Tyto právní řády však souvisí s mezinárodní rozhodčí smlouvou, a to typicky skrze hlavní smlouvu, místo rozhodčího řízení či skrze právo, které strany samy vyberou (byť i to může být vzhledem k nedbalosti stran vybráno ve vztahu k platnosti mezinárodní rozhodčí smlouvy chybně).

Poslední kapitola byla věnována tuzemské právní úpravě určení rozhodného práva, která je ztělesněná v § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS. Osobně shledávám toto ustanovení za nedostatečné a problematické ve vztahu k primárnímu účelu rozhodčí smlouvy, a to sice ve vztahu k naplnění primární vůle stran podřídit své možné v budoucnu vzniklé spory mezinárodnímu rozhodčímu řízení. Došla jsem k závěru, že ustanovení narušuje autonomii vůle stran, když znemožňuje stranám vybrat rozhodné právo mezinárodní rozhodčí smlouvě. Zároveň obsahuje jediný hraniční určovatel, kterým je místo možného vydání rozhodčího nálezu. *Lex loci arbitri* však stejně jako v jiných případech např. *lex causae* může ve svém závěru učinit rozhodčí smlouvu nevykonatelnou a nedává zde prostor jakémukoliv jinému právnímu řádu, aby rozhodčí smlouvu udržel vykonatelnou. Nakonec se aktuální právní úprava neshoduje ani s mezinárodními smlouvami. Domnívám se, že by mělo dojít ke korekci ustanovení § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS. Toto ustanovení by mohlo dle mého názoru znít např. následovně: „*Ostatní náležitosti mezinárodní rozhodčí smlouvy se posoudí podle právního řádu, který si strany zvolily, nebo podle právního řádu, jímž se řídí hlavní smlouva, či podle právního řádu místa, v němž bude vydán rozhodčí nález. Pokud není možné vzhledem k vykonatelnosti mezinárodní rozhodčí smlouvy použít žádné z výše zmíněných, aplikuje se právní řád České republiky.*“ **Druhým cílem v návaznosti na českou právní úpravu bylo určit, zda § 117 odst. 1 věta druhá ZMPS reflektuje přístup, který je dle mého názoru nejefektivnější.** Došla jsem k závěru, že česká právní úprava nereflektuje přístup, který je dle mého názoru nejefektivnější.

Seznam použitých zdrojů

Monografie, komentáře a sborníky

- BĚLOHLÁVEK, Alexandr J. *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 1776 s.
- BERGER, Klaus Peter. Re-Examining the Arbitration Agreement, Applicable Law - Consensus or Confusion?. In: VAN DEN BERG (ed.) *ICCA Congress ser no.13; International Arbitration 2006: Back to Basics?*. The Hague: Kluwer Law International, 2006, s. 301-334.
- BLACKABY, Nigel a kol. *Redfern and Hunter on international arbitration*. 6. vydání. Oxford: Oxford University Press, 2015, 711 s.
- BORN, Gary B. *International Arbitration: Law and Practice*. 3. vydání. Kluwer Law International, červen 2021, 505 s.
- BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration. Volume I*. 1. vydání, Alphen aan den Rijn: Kluwer Law International, 2009, 1738 s.
- BŘÍZA, Petr a kol. *Zákon o mezinárodním právu soukromém*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, 768 s.
- CZERNICH, Dietmar. The Law Applicable to the Arbitration Agreement. In: KLAUSEGGER, Christian, KLEIN, Peter (eds.). *Austrian Yearbook on International Arbitration 2015*. Vídeň: C. H. Beck, 2015, s. 73-86.
- GIRSBERGER, Daniel, VOSEK, Nathalie. *International Arbitration: Comparative and Swiss Perspectives*. 4. vydání. Nomos Verlagsgesellschaft MbH & Co, 26. dubna 2021, 580 s.
- GLICK, Ian, VENKATESAN, Niranjan (eds.). Choosing the Law Governing the Arbitration Agreement. In: KAPLAN, Neil, MOSER, Michael J (eds.). *Jurisdiction, Admissibility and Choice of Law in International Arbitration: Liber Amicorum Michael Pryles*. Kluwer Law International, 2018, s. 131-150.
- JOSEPH, David. *Jurisdiction and Arbitration Agreements and their Enforcement*. 2. vydání. SWEET&MAXWELL, 2010, 861 s.
- LEW, Julian D. M. a kol. *Comparative International Commercial Arbitration*. The Hague: Kluwer Law International, 2003, 904 s.
- MILES, Wendy J, GOH, Nelson. A Principled Approach Towards the Law Governing Arbitration Agreements. In: KAPLAN, Neil, MOSER, Michael J (eds.). *Jurisdiction*,

Admissibility and Choice of Law in International Arbitration: Liber Amicorum Michael Pryles. Kluwer Law International, 2018, s. 385-394.

- PETROV, Jan a kol. *Občanský zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, 3352 s.
- RABAN, Přemysl. *Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 745 s.
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda, *Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku*. 2. vydání, Praha: ASPI, Wolters Kluwer, 2018, 388 s.
- TWEEDDALE, Andrew, TWEEDDALE, Keren. *Arbitration of Commercial Disputes: International and English Law and Practice*. Oxford: Oxford University Press, 2005, 1190 s.

Judikatura

Česká republika

- Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 19. 12. 2007, sp. zn. 29 Odo 1222/2005.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012.

Velká Británie

- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 16. května 2012 ve věci Sulamérica Cia Nacional de Seguros S.A. and others v. Enesa Engenharia S.A. and others, [2012] EWCA Civ 638.
- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 20. ledna 2020 ve věci Kabab Ji SAL v Kout Food Group, [2020] EWCA Civ 6.
- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 24. března 1987 ve věci Deutsche Schachtbau-und Tiefbohrgesellschaft mbH v Ras Al-Khaimah National Oil Co., [1986 D NO. 2196] [1987 R NO. 273].
- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 29. dubna 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v OOO Insurance Company Chubb, [2020] EWCA Civ 574.
- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 31. ledna 2022 ve věci DHL Project & Chartering Ltd v. Gemini Ocean Shipping Co. Ltd, [2022] EWCA CIV 1555.
- Rozhodnutí Court of Appeal of England and Wales ze dne 5. prosince 2007, ve věci C v D, [2007] EWCA Civ 1282.
- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 19. prosince 2013 ve věci VSC Steel Company Ltd v. Habas Sinai Ve Tibbi Gazlar Istihsal Andustrisi AS, [2013] EWHC 4071 (Comm).

- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 28. července 2000 ve věci XL Insurance Limited v Owens Corning, [1999] EWHC J0728-12.
- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. listopadu 2005, ve věci Svenska Petroleum Exploration AB v Government of the Republic of Lithuania & AB Geonafta, [2005] EWHC 2437.
- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. října 2001 ve věci Sonatrach Petroleum Corporation (BVI) v. Ferrell International Ltd, [2001] EWHC 481 (Comm).
- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench) ze dne 4. února 2004, ve věci Peterson Farms Inc v C & M Farming Ltd, [2004] EWHC 121 (Comm).
- Rozhodnutí High Court of Justice (Queen's Bench – Commercial Court) (Královského soudu – Obchodního soudu) ze dne 31. července 1991 ve věci Harbour Assurance Co. Ltd. v. Kansa General International Insurance Co. Ltd., [1992] 1 Lloyd's L.Rep. 81.
- Rozhodnutí High Court of Justice of England and Wales (Queen's Bench) ze dne 20. prosince 2012, ve věci Arsanovia Ltd v. Cruz City 1 Maritius Holdings, [2012] EWHC 3702.
- Rozhodnutí House of Lords ze dne 14. června 1970, ve věci Compagnie Tunisienne de Navigation SA v Compagnie d'Armement Maritime SA, [UKHL J0714-1].
- Rozhodnutí House of Lords ze dne 17. října 2007 ve věci Fiona Trust & Holding Corp v. Privalov, UKHL 40 [2007].
- Rozhodnutí House of Lords ze dne 10. května 1894, ve věci Hamlyn & Co v Talisker Distillery, [1894] AC 202.
- Rozhodnutí House of Lords ze dne 20. února 1942, ve věci *Heyman v Darwins* [1942] AC 356.
- Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 27. října 2021 ve věci Kabab Ji SAL v Kout Food Group, [2021] UKSC 48.
- Rozhodnutí The Supreme Court of the United Kingdom ze dne 9. října 2020 ve věci Enka Insaat Ve Sanayi AS v. OOO Insurance Company Chubb, [2020] UKSC 38.

USA

- Rozhodnutí U. S. Supreme Court ze dne 12. června 1967 ve věci Prima Paint Corp. v. Flood & Conklin Mfg. Co., 388 U.S. 395 [1967].

Francie

- Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 23. června 2020 ve věci Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company, n°17/22943.
- Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 20. prosince 1993, ve věci Municipalité de Khoms El Mergeb v Société *Dalico*, 91-16.828.
- Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 28. září 2022 ve věci Kabab-Ji S.A.L Company v. Kout Food Group Company, n°20-20.260.
- Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 13. prosince 1975 ve věci Menicucci v. Mahieux, 104 J.D.I. 106 (1977).
- Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 20. dubna 1988 ve věci Clark International Finance v. Sud Matériel Service, 1988 REV. ARB. 570.
- Rozhodnutí Cour d'appel ze dne 8. října 1997 ve věci Solna International AB v. S.A. Destouche, 1997 I R 233.
- Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 7. července 1972 ve věci Hecht v. Société Buisman's, 70-14.163.
- Rozhodnutí Cour de cassation ze dne 7. května 1963, ve věci Raymond Gosset v. Carapelli, JCP G [1963]

Švédsko

- Rozhodnutí SVEA hovrätt (Odvolacího soudu SVEA) ze dne 19. prosince 2019, T 7929-17.

Rakousko

- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 23. června 2015, 18 OCg 1/15v.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 19. prosince 2018, 3 Ob 153/18y.
- Rozhodnutí Oberster Gerichtshof ze dne 15. května 2019, 18 OCg 6/18h.

Německo

- Rozhodnutí německého Bundesgerichtshof ze dne 26. listopadu 2020, I ZR 245/19.

Nizozemsko

- Rozhodnutí Gerechtshof den Haag ze dne 4. srpna 1993, ve věci Oweri Commercial Inc v. Dielle Srl, XIX Y.B. Comm. Arb. 703, 706.

Švýcarsko

- Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 7. října 1933 ve věci Tobler v. Justizkommission des Kantons Schwyz, DFT 59 I, 177.
- Rozhodnutí Bundesgericht ze dne 18. února 2016 ve věci X. Co. v. Z. Limited, 4A_84/2015.
- Rozsudek Bundesgericht ze dne 7. února 2001, 4P.230/2000.
- Rozsudek Bundesgericht ze dne 15. září 2015, 4A_136/2015.

Singapur

- Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 19. června 2014 ve věci FirstLink Investments Corp Ltd v. GT Payment Pte Ltd and others, [2014] SGHCR 12.
- Rozhodnutí High Court of Singapore ze dne 9. listopadu 2016, BCY v. BCZ, [2016] SGHC 249.

Elektronické zdroje – digitalizované knihy a knihy dostupné z elektronické databáze

- BERNARDINI, Piero. Arbitration Clauses: Achieving Effectiveness in the Law Applicable to the Arbitration Clause. In: VAN DEN BERG, Albert Jan. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention, ICCA Congress Series, No. 9*. Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 197-203. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.
- BORN, Gary B. *International Commercial Arbitration (Third Edition)* [online databáze]. Kluwer Law International, 2021, aktualizováno k lednu 2023 [cit. 5. října 2023]. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.
- GAILLARD, Emmanuel, SAVAGE, John. *Fouchard, Gaillard, Goldman on International Commercial Arbitration*. Kluwer Law International, 1999, 1280 s. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.
- HOPE, James, JOHANSSON, Lisa. What Is the Governing Law of the Arbitration Agreement? A Comparison Between the English and Swedish Approaches. In: CALISSENDORFF, Axel, SCHÖLDSTRÖM, Patrik (eds). *Stockholm Arbitration Yearbook 2021*. Kluwer Law International, 2021, s. 139-166. Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.
- LEW, D.M. Julian. The Law Applicable to the Form and Substance of the Arbitration Clause. In: VAN DEN BERG, Albert Jan. *Improving the Efficiency of Arbitration Agreements and Awards: 40 Years of Application of the New York Convention*. ICCA

Congress Series, č. 9. The Hague: Kluwer Law International, 1999, s. 114-145.
Dostupné z: databáze kluwerarbitration.com.

Elektronické zdroje – články, internetové stránky a dokumenty

- ARZANDEH, Ardavan, HILL, Jonathan. Ascertaining the proper law of an arbitration clause under english law. *Journal of Private International Law* [online], 2009, roč. 5, č. 3, s. 425-445 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17536235.2009.11424365>.
- BANTEKAS, Ilias. The Proper Law of the of the Arbitration Clause: A Challenge to the Prevailing Orthodoxy. *Journal of International Arbitration* [online], 2010, roč. 27, č. 1, s. 1-8 [cit. dne 27. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.54648/joia2010002>.
- BAROŠ, David. *Právní povaha rozhodčího řízení optikou analýzy* [online]. epravo.cz, 16. června 2017 [cit. 1. října 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-povaha-rozhodciho-rizeni-optikou-analyzy-doktrinalnich-pristupu-105971.html>.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander. The definition of procedural agreements and the importance to define the contractual nature of the arbitration clause in international arbitration. In: GIESTLINGER, Michael, ROTH, Marianne (eds) *Yearbook on International Arbitration*. Vídeň: Neuer Wissenschaftlicher Verlag, 2012, s. 21-50. Dostupné z: databáze SSRN.com.
- BORN, Gary B. The Law Governing International Arbitration Agreements: An International Perspective. *Singapore Academy of Law Journal* [online], 2014, č. 26, s. 814-848 [cit. 1. listopadu 2023]. Dostupné z: databáze arbitrationblog.kluwerarbitration.com.
- CAMILLERI, Simon. SENSE AND SEPARABILITY. *International & Comparative Law Quarterly* [online], 2023, roč. 72, č. 2, s. 509-525 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0020589323000131>.
- CARBONNEAU, Thomas E. The Recognition and Enforcement of International Arbitral Awards in French Law. *The International Lawyer* [online], 1977, roč. 11, č. 4, s. 603-617 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/40705132>.
- CZERNICH, Dietmar. Österreich: Das auf die Schiedsvereinbarung anwendbare Recht. *SchiedsVZ* [online], 2015, č. 4, s. 181-186 [cit. 3. listopadu 2023]. Dostupné z: https://www.schiedsrichter.at/wp-content/uploads/2016/11/SchiedsVZ_13_Jhg_Heft_4_Juli-August_2015.pdf.

- CZERNICH, Dietmar. The theory of separability in Austrian arbitration law: is it on stable pillars?. *Arbitration International* [online], 2018, č. 34, s. 468 [cit. 11. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/aiy021>.
- GHASSAN, Taouk. L'autonomie de la clause en droit privé. Droit [online]. Université Montpellier, 2021, s. 1-531. Dostupné z: <https://theses.hal.science/tel-03548908>.
- CHATTERJEE, Biswajit. Clarity on Law Governing the Arbitration Agreements [online]. squirepattonboggs.com, listopad 2016 [cit. dne 28. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.squirepattonboggs.com/-/media/files/insights/publications/2016/12/clarity-on-law-governing-arbitration-agreements/25371--singapore-decision-client-alert.pdf>.
- LECLERC, Victoria, RIGAUDEAU, Baptiste. A third party, one arbitration agreement, Two Approaches: The French Court's Views on the Law Applicable to the Arbitration Agreement in *Kabab-Ji v. Kout Food Group* [online]. arbitrationblog.kluwerarbitration.com, 8. září 2020 [cit. dne 28. prosince 2023]. Dostupné z: <https://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2020/09/08/a-third-party-one-arbitration-agreement-two-approaches-the-french-courts-views-on-the-law-applicable-to-the-arbitration-agreement-in-kabab-ji-v-kout-food-group>.
- LIEW, Ying Khai. Explaining Assignments of Arbitration Agreements. *The Cambridge Law Journal* [online], 2021, roč. 80, č. 1, s. 101-129 [cit. 8. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0008197321000039>.
- NAZZINI, Renato. The Law Applicable to the Arbitration Agreement: Towards Transnational Principles. *The International and Comparative Law Quarterly* [online], červenec 2016, roč. 65, č. 3, s. 681–703 [cit. dne 21. 4. 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1017/S0020589316000233>.
- PALKOVSKÁ, Kateřina. Právo rozhodné pro mezinárodní rozhodčí smlouvu [online], 2021, roč. 2021, č. 4, s. 12-25 [cit. 5. října 2023]. Dostupné z: <https://www.jurisprudence.cz/cz/casopis/pravo-rozhodne-pro-mezinarodni-rozhodci-smlouvu.m-499.html>.
- PEARSON, Sabrina. *Sulamerica v. Enesa: The Hidden Provalidation Approach Adopted by the English Courts with Respect to the Proper Law of the Arbitration Agreement*. *Arbitration International* [online], 2013, roč. 29, č. 1, s. 115-126 [cit. dne 15. prosince 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/29.1.115>.
- PENGELLEY, Nicholas. Separability Revisited: Arbitration Clauses and Bribery *Fiona Trust & Holding Corporation v Privalov*. *Journal of International Arbitration* [online],

- 2007, roč. 24, s. 445-454 [cit. 31. října 2023]. Dostupné z: databáze kluwerlawonline.com.
- PLAVEC, Katharina. The Law Applicable to the Interpretation of Arbitration Agreements Revisited. *University of Vienna Law Review* [online], 2020, roč. 4, č. 2, s. 82-127 [cit. 1. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.25365/vlr-2020-4-2-82>.
 - PRIMROSE, Blake. Separability and stage one of the Sulamérica inquiry. *Arbitration International* [online], 2017, č. 33, s. 139-151 [cit. 23. října 2023]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/arbint/aiw037>.
 - Queen Mary University of London. *2010 International Arbitration Survey: Choices in International Arbitration* [online]. Londýn: Queen Mary University od London, 2010, s. 1-39. Dostupné z: <https://arbitration.qmul.ac.uk/research/2010/>.
 - RAO, Rama C. Proper law of contracts with arbitration clauses. *Journal of the Indian Law Institute* [online], 1987, ro. 29, č. 1, s. 60-75 [cit. 19. listopadu 2023]. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/43951056>.
 - SAMUEL, Adam. Separability of Arbitration Clauses – Some Awkward Questions about the Law on Contracts, Conflict of Laws and the Administration of Justice. *ADRJ* [online], 2000, č. 36, s. 1 [cit. 16. října 2023]. Dostupné z: https://www.biicl.org/files/4160_separabi.pdf.
 - UNCITRAL Secretariat. *UNCITRAL. Secretariat Guide on the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards* [online]. Vídeň: United Nations Office at Vienna, 2016, 335 s. Dostupné z: https://uncitral.un.org/sites/uncitral.un.org/files/media-documents/uncitral/en/2016_guide_on_the_convention.pdf.
 - United Nations Economic and Social Council. *United Nations Conference on International Commercial Arbitration, Summary Records of the Twenty-first Meeting E/CONF.26/SROV.21* [online]. New York: United Nations Economic and Social Council, 12. září 1958. Dostupné z: https://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=3413.
 - WALKER, Bryan, SLOGROVE, Clinton. The anatomy of an arbitration agreement. *International Arbitration Report* [online], 2022, č. 19, s. 4 [cit. 6. listopadu 2023]. Dostupné z: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/d667d800/the-anatomy-of-an-arbitration-agreement>.

Právní předpisy a související dokumenty

Mezinárodní smlouvy

- Evropská úmluva o obchodní arbitráži (Vyhláška ministra zahraničních věcí ze dne č. 176/1964 Sb.).
- Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů uzavřená 10. června 1958 v New Yorku (Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 74/1959 Sb.).
- Úmluva OSN o smlouvách o mezinárodní koupi zboží (Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 160/1991 Sb.).

Zákony a související dokumenty

- Arbitration (Scotland) Act 2010 (Skotský zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Arbitration Act 1996 (Zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Bundesgesetz über das Internationale Privatrecht (švýcarský Federální zákon o mezinárodním právu soukromém), ve znění pozdějších předpisů.
- Důvodová zpráva k zákonu č. 91/2012, zvláštní část, str. 69.
- Lag (1999:116) om skiljeförfarande (Swedish Arbitration Act/Zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Ley 60/2003 de 23 de diciembre, de Arbitraje (Spanish Arbitration Act/Zákon o rozhodčím řízení), ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění zákona 179/2013 Sb.
- Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 98/1963 Sb., zákon o rozhodčím řízení v mezinárodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů.
- Zivilprozessordnung (německý občanský soudní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Právní předpisy EU

- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 ze dne 17. června 2008 o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy (Řím I). Úř. věst L 177, 4. července 2008, s. 6–16.

Vzorová právní úprava – soft law

- Vzorový zákon UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž, ve znění k roku 2006.

Abstrakt

Tato práce se věnuje problematice určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu v užším smyslu. Protože tato práce vychází z užšího pojetí mezinárodní rozhodčí smlouvy, specifikuje i výšeč oblastí na něž se rozhodné právo vztahuje. Po vymezení rozhodčí smlouvy jako takové, jejích typů a povahy, se věnuje doktríně separace.

Ve své stěžejní části se práce zaměřuje na jednotlivé přístupy určování rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu. V této části práce zkoumá, jaký z přístupů se jeví jako nejvíce efektivní.

V poslední části je pozornost věnována tomu, jak česká právní úprava přistupuje k určení rozhodného práva pro mezinárodní rozhodčí smlouvu. Následně zkoumá, jakým způsobem tuzemská právní úprava reflektuje přístup, který se jeví jako nejefektivnější.

Abstract

This thesis deals with the issue of determining the law applicable to an international arbitration agreement in a narrower sense. As this thesis is based on a narrower concept of international arbitration agreement, it also specifies the range of areas to which the applicable law applies. After defining the arbitration agreement as such, its types and nature, it discusses the doctrine of separation.

In its main part, the thesis focuses on the different approaches to determining the applicable law for an international arbitration agreement. In this part, the thesis examines which of the approaches appears to be the most effective.

The last part focuses on how Czech law approaches the determination of the law applicable to an international arbitration agreement. It then examines how domestic legislation reflects the approach that appears to be the most effective.

Klíčová slova

Mezinárodní rozhodčí smlouva, rozhodčí doložka, smlouva o rozhodci, povaha rozhodčí smlouvy, doktrína separace, hlavní smlouva, pro validatis přístup, lex causae, lex loci arbitri, transnacionální přístup

Keywords

International arbitration agreement, arbitration clause, arbitration agreement, nature of arbitration agreement, doctrine of separability, main contract, pro validatis approach, lex causae, lex loci arbitri, transnational approach